

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. április XXV. évf. 4. szám – 390 Ft

**TIZENÖT ÉVE
SZÖVETSÉGBEN**

97708656300614004

32

A KLAPKA-DANDÁR
1. LÖVÉSZZÁSZLÓALJA
ÉS A „KÖNNYŰ VEGYES”
2. SZÁZADA ALKOTJA AZT A
ZÁSZLÓALJ-HARCCSOPORTOT,
AMELY A TAVASZI ÁTTÖRÉS 2014
ELNEVEZÉSŰ HARCKÉSZSÉGI
MINŐSÍTÉSRE KÉSZÜL.
A HARCCSOPORTNAK
ORSZÁGVÉDELMI KÉPESSÉGÉT
KELL BIZONYÍTANIA.

24 Hegyven éve a magyar légierő nélkülözhetetlen szereplője az „Ancsa”, vagyis az An-26-os szállító repülőgép.

38 Számos hadsereg alkalmaz pilóta nélküli repülőgépeket: a Magyar Honvédség is rendelkezik ilyen eszközökkel.

46 A kontinentális nagyhatalmak közül a Monarchiáé volt a leggyengébb haderő a Nagy Háború előestéjén.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2014. MÁJUS 9-ÉN
JELENIK MEG.**

HADERŐ

Tizenöt éve szövetségben 4
Megújult a Ludovika 7

NAGYVILÁG

Második hidegháború? 10
Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

Veszélyzóna 16
Márciusban történt 20
Negyven év a levegőben 24
Anyagmozgatók 28
Tavaszi Áttörés 32
Hídépítők 35
Hangtalan Pacsirta 38

HADITECHNIKA

Igáslovak 42

HÁTORSZÁG

Boldog békeidők 46
Harc Kéthelyért 50
A szolnoki csata 54
Kereszthegy 56
Logisztika a középkorban 59
Közérdekű 60
Aki megsarcolta Berlint 62

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXV. évfolyam 2014.
4. szám**

Kiadja a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgálató Közhazsnú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője
Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,

KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ

TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: RácZ Tünde

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

Elismert teljesítmény

Martonyi János külügyminiszter 1999. március 12-én írta alá hazánk NATO-csatlakozási dokumentumát.

TIZENÖT ÉVE SZÖVETSÉGBEN

MAGYARORSZÁG 15 ESZTENDEJE TAGJA AZ ÉSZAK-ATLANTI SZERZŐDÉS SZERVEZETÉNEK, A VILÁG LEGERŐSEBB ÉS LEGSIKERESÉBB KATONAI SZÖVETSÉGÉNEK.

A NATO tagjaként Magyarország kötelességei közé tartozik a globális biztonság megteremtésében, a szabad és biztonságos holnap megalapozásában való részvétel. Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter egyebek mellett e gondolatok jegyében emlékezett meg hazánk NATO-csatlakozásának 15. évfordulójáról. Magyarország az elmúlt években a történelem legsikeresebb szövetségének tagjává válva megtanulta, mi is az a NATO, a tagság milyen előnyökkel és kötelezettségekkel jár. Az utóbbi 15 évben a szövetség, s vele együtt Magyarország és a Magyar Honvédség is alkalmazkodott a meg-

változott világhoz, a műveletek során a magyar katonák számos tapasztalatra, képességre tettek szert.

Hazánkat – hét év együttműködést és felkészülést követően – 1997. július 8-án, a szövetség madridi csúcstalálkozóján NATO teljes jogú tagjai, és alig néhány nap múltán sor került az első jelentős szövetségi szerepvállalásunkra is. Ismeretes, a délszláv térségben (Koszovóban) kialakult helyzet miatt a NATO szükségesnek látta egy béketeremtő légi művelet megindítását. Hazánk a résztvevő erők számára sokoldalú, elismeré-

süket kiérdemlő támogatást biztosított; a szövetség koszovói missziójában azóta is aktívan veszünk részt.

MŰVELETRŐL MŰVELETRE

Az első, NATO-zászló alatt feladatát teljesítő magyar katonai kontingens Bosznia-Hercegovina stabilizálásában vett részt. Az 1995 decemberében beindított, majd 2004 végén lezárt IFOR/SFOR-művelet során Magyarország a NATO-tagállamok, illetve a partnerországok kontingenseinek nyújtott befogadó nemzeti támogatás mellett saját kontingens küldésével is hozzájárult

Ünnepélyes zászlófelvonás a brüsszeli NATO-főhadiszállás előtt.

A balkáni béke megőrzésén, fenntartásán dolgoztak az SFOR kötelékében szolgáló magyar katonák.

a térségbeli helyzet normalizálásához, sőt, e művelet lezárása óta is részt veszünk a szövetség szarajevói parancsnokságának munkájában.

Hazánk országgyűlési döntés alapján, 2003 augusztusában kapcsolódott be az iraki stabilizációba, ekkor települt a térségbe a nemzetközi koalíciós erők kötelékében szolgáló 292 fős szállítózászlóaljunk. A kontingens 2004. december 31-ig látta el feladatát. Mindemellett a többnemzeti hadtest–dél hadosztálytörzsében hét, a többnemzeti összhaderőnemi alkalmi kötelék parancsnokságának állományában pedig egy magyar katonára szolgált.

A szállítózászlóalj mandátumának lejártát követően a magyar kormány döntött arról, hogy szövetségi kötelezett

ségvállalásainkkal összhangban 2006. szeptember 30-ig részt veszünk a NATO újonnan felállított iraki kiképzőmissziójának (NATO Training Mission – Iraq, NTM-I) tevékenységében. Az iraki kormányfő 2006 őszén levélben kérte a szövetséget, hogy az NTM-I feladatainak kiszélesítése révén támogassa az iraki nemzeti rendőrség félkatonai rendőri erők (csendőrség) történő átképzését. A NATO a 2006. novemberi rigai csúcstalálkozón elfogadta a felkérést. Magyarország kezdetben három törzstiszttel vett részt az NTM-I tevékenységében, majd 2007 nyarán egy évig 15 fős létszámkerettel, féléves időtartamra átvettük a kiképzett iraki erők felkészültségének ellenőrzésére és „hitelesítésére” életre hívott MALT (Military Advice and Liaison Team – katonai tanácsadó és összekötő csoport) vezetését is. 2008 augusztusától háromfős törzstiszti csoport dolgozott Irakban, kiemelt kiképzési beosztásban. A Magyar Honvédség iraki szerepvállalása 2011. szeptember 28-án fejeződött be.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának felhatalmazásával felállított, Afganisztánban tevékenykedő ISAF (Nemzetközi Biztonsági Támogató Erők) a szövetség jelenlegi legfontosabb műveleti prioritása. Hazánk 2003 óta aktív résztvevője az afganisztáni nemzetközi erőfeszítéseknek: az első magyar katonák az MH Magyar Katonai Egészségügyi Kontingensben érkeztek Kabulba, ahol 2003 februárja és decembere között szolgáltak. Őket követte az MH Könyv Gyalogszad, amely 2004 júliusa és 2006 szeptembere között szintén Kabulban teljesítette feladatait. 2006. október elejétől a Baghlán tartománybeli újjáépítési csoport (PRT) vezetésének átvéte-

A magyar műszaki katonák képességeit SFOR-szerter elismerték és nagyra tartották.

lével a magyar hozzájárulás kiegészült a fejlesztési tevékenységgel. A magyar PRT a katonai feladatok mellett nagy hangsúlyt fektetett a lakosság életkörülményeinek javítását szolgáló infrastrukturális fejlesztések elősegítésére, a CIMIC- (polgári-katonai együttműködési) projektek végrehajtására.

Az MH Különleges Műveleti Csoport s utódja, az MH Különleges Műveleti Kontingens 2008 óta hajtja végre afganisztáni feladatait; mindvégig egyenrangú félként vettek részt az amerikai és más koalíciós katonákkal folytatott együttműködésben. Képességeiket és teljesítményüket is jelzi, hogy 2013. január 15-től fél évig a kontingens parancsnoka, Sándor Tamás ezredes töltötte be az afganisztáni különleges egységeket irányító Task Force 10 parancsnokság műveletekért és felderítésért felelős törzsfőnök-helyettesi beosztását.

Az Ohioi Nemzeti Gárdával közösen felállított MH Műveleti Tanácsadó és Összekötő Csoport (Operational Mentoring and Liaison Team – OMLT) 2009-től hajtotta végre az Afgán Nemzeti Hadsereg 209. hadtest 2. dandár 3. zászlóaljának műveleti felkészítésével kapcsolatos feladatait. A lövészszolgálat 2012 nyarán kapta meg az ISAF önálló műveletre alkalmas minősítést. Az OMLT ekkor átalakult, és a továbbiakban katonai tanácsadó csoport (Military Advisory Team – MAT) néven látta el feladatait, a Mazar-e Sharifban lévő afgán nemzeti készenléti rendőrség, illetve az afgán határőrök törzsmunkájának támogatását. Az MH Kabul Nemzetközi Repülőter őr- és Biztosító Kontingens 2012 szeptemberéig és 2013 októberéig között szolgált az afgán fővárosban, feladata volt a nemzetközi repülőter őrész-védelme, a reptér működését irányító nemzetközi törzsben pedig több főtiszt, tiszt és altiszt beosztást láttak el a magyar katonák.

Az afgán légierő állományának felkészítését támogatta Kabulban az MH Mi-35 Légi Kiképzési Támogató Csoport, amely a kilencedik váltás hazaérkezését követően 2013 májusában fejezte be missziós küldetését. Az MH Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport 2011 szeptemberéig a Shindand Légibázison végzi az afgán helikopter-pilóták és ajtólovászok felkészítését, a műszaki oktatását, kiképzését. 2010 óta az MH Nemzeti Támogató Elem felel az Afganisztánban szolgáló magyar alakulatok, egyéni beosztá-

Az MH Mi-35 Légi Kiképzési Támogató Csoport állománya az MH 86. Szolnok Helikopterbázis katonái közül került ki.

sú katonák logisztikai ellátásáért. Tanítanak a logisztikusok is: Kabulban az MH Logisztikai Mentorcsoport segíti az afgán haderő logisztikai szakembereinek képzését.

STRATÉGIAI LÉGI SZÁLLÍTÁSI KÉPESSÉG

A NATO és az Európai Unió a stratégiai légi szállítási képességek hiányosságai pótlásának kérdéseire több kezdeményezéssel „válaszolt”. Ezek közül kiemelkedik a NATO C-17-es kezdeményezés, amelynek Magyarország, közelről a pápai légibázis ad otthont. A

alapján tüzmel a NATO közös légtérfelügyelet és -ellenőrző (AWACS) repülőgépplojtája. A németországi Geilenkirchen légibázison működő NATO E-3A Componentben, illetve a gépek fedélzetén több magyar katona szolgál.

A NATO Szomália partjainál az Ocean Shield művelettel szorította vissza a tengeri kalózkodást; ebben a sikeres műveletben is szolgált magyar katona. A 2005-ös pakisztáni földrengés következményeinek elhárításában segédkező NATO műszaki támogató csoport egyik katonája magyar volt, miként a 2011-es líbiai Unified Protector művelet műveletirányítási parancsnokságán is dolgozott egy

Az OMLT magyar katonái az afgán hadsereg felkészítését, műveleteit segítették.

stratégiai légi szállítási képesség elnevezésű program keretében 12 NATO-tagország, valamint Svédország és Finnország három Boeing C-17 Globemaster III. típusú stratégiai nehéz szállító repülőgépet vásárolt. A magyar felségjelzéseket viselő repülőgépeket NATO-koncorium keretében működtetik, így azokat a részt vevő nemzetek előre megállapított óraszámokra vehetik igénybe.

Szintén többnemzeti kezdeményezés

magyar szakértő. A NATO katonai vezetése a teljesítmény és a képességek elismeréseként egyre fontosabb feladatokat bíz magyar szakemberekre. Sándor Tamás ezredes például jelenleg a többnemzeti Special Operation Task Group parancsnoka, emellett Magyarország többször (2008, 2010, 2013) tölthette be a Kabuli Nemzetközi Repülőter működtetéséért és biztonságáért felelős vezető nemzet szerepét is.

800 000 MUNKAÓRA, NAPONTA 400 EMBER ÁLDOZATOS TEVÉKENYSÉGE, 4,7 MILLIÁRD FORINT, 3000 NÉGYZETMÉTER TERMÉSZETES KŐBURKOLAT, 200 KILOMÉTER ELEKTROMOS VEZETÉK, 10 KILOMÉTER POLC A KÖNYVTÁRHOZ – SZÁMOKBAN ÍGY ÖSSZEGEZHETŐ AZ A MUNKA, AMELYET 2012 ÓTA VÉGEZTEK EL A LUDOVIKA AKADÉMIA FŐÉPÜLETÉNEK FELÚJÍTÁSÁKOR. A BUDAPESTI ORCZY-KERTBEN TALÁLHATÓ LÉTESÍTMÉNY ÁPRILISTÓL A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM (NKE) FŐÉPÜLETEKÉNT NYERI VISSZA TÖRTÉNETÉHEZ MÉLTÓ RANGJÁT.

MEGÚJULT A LUDOVIKA

Budapesten, a Józsefvárosban – Orbán Viktor miniszterelnök, Hende Csaba honvédelmi miniszter, Pintér Sándor belügyminiszter, Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter és a hazai szellemi élet jeles képviselői jelenlétében – március 31-én adták át a Nemzeti Közzolgálati Egyetem új főépületét.

– Meg kell küzdeni a jelen nehézségeivel, de egy nemzeti kormányának a jövő horizontjára kell függesztenie a tekintetét – mondta ünnepi beszédében a kormányfő. Emlékeztetett: 1998 és 2002, illetve 2010 és 2014 között a ka-

binet három egyetemet alapított; a budapesti Andrassy és az erdélyi Sapientia után a Nemzeti Közzolgálati Egyetemet, amely a minőségi közigazgatás és rendvédelem személyi utánpótlását biztosítja.

A Pollack Mihály tervezte, most felújított épület és a benne helyet kapott Ludovika Akadémia a magyar katonai felsőoktatás kiemelkedő intézményeként annak idején úgy forrt egybe a hazafias neveléssel és a magyar virtussal, mint a Nemzeti Színház a magyar kultúrával. A kommunista hatalomátvételnél véget vetett, ám az intézmény fel-

támadását a rendszerváltás sem hozta meg, mert az azt követő két évtized városvezetése egy letűnt kor maradványaként kezelte mindent, ami egy mondatban szerepelt a nemzeti szóval. Így lett kis híján az enyészete a Várbaráchoz hasonlóan a Ludovika Campus, amely leginkább egy világháborús film díszletére emlékeztette az embert – fogalmazott Orbán Viktor.

A miniszterelnök rámutatott: nincs erős ország korszerű, összhangban dolgozó közigazgatás nélkül. Mint azt a tavalyi dunai árvíz is megmutatta, az egyesség és a gyorsaság megmentett embert

életekben és megőrzött anyagi javakban mérhető. A megújult épületben működő NKE az átalakított magyar felsőoktatás zászlóshajója, amelynek oktatói és hallgatói a haza szolgálatában állnak. A miniszterelnök ennek szellemében adta át dr. Patyi András rektornak és az egyetem polgárainak a létesítmény kulcsát.

Beszédében a rektor fizikai és szellemi honfoglalásként jellemezte, hogy az egyetem elfoglalja helyét a régi-új épületben, ahol az intézmény igazi otthonra talál, méghozzá olyan évtizedek után, amikor a jogelődöket rendre elkerülték az ingatlanfejlesztések és az építészeti beruházások. Hangoztatta: a campus méltó az NKE feladataihoz; nemcsak helyszín, hanem a megújulás jelképe is, hiszen az épület maga az eleven magyar közszolgálat. A magyar nyelvű tisztképzés létrejötté az alkotmányos szabadság egyik záloga volt, a ludovikások pedig utóbb a harcmezőkön is bebizonyították, hogy jelmondatuk – A hazáért, mindhalálig! – nem pusztán üres jelszó. Mint mondta, az épület egy olyan intézmény otthona lesz, amely hűséges a múlthoz, büszke a jelenre és méltó jövő előtt áll.

Fürjes Balázs, budapesti nagyberuházásokért felelős kormánybiztos kiemelte: a főépület után a Ludovika Campus további épületei is építésre készen állnak, az ehhez szükséges engedélyeket már megkapták. Ezzel párhuzamosan az Orczy-kert is uszodával, sportcsarnokkal bővül, a beruházás következtében egy hektárral nő a zöldterület a fővárosban, és a józsefvárosi közbiztonság is javulni fog. Vas Imre

Megújult a belső udvar is.

országgyűlési képviselő kiemelte: a projekt nagyban hozzájárul Józsefváros újjáépítéséhez.

A magyar nyelvű, önálló magyar tisztképzés központjául szolgáló Ludovika Akadémia felállításáról 1808-ban döntött az Országgyűlés. Az épület alapkövét 1830-ban tették le, az építkezés pedig 1836-ra fejeződött be. A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia 1872. november 21-én nyílt meg, és egészen 1944-ig képezték itt a magyar honvédtiszteket. Az újjáépítésről 2012. májusában döntött a kabinet. A főépület felújítása 4,7 milliárd forintba került.

– A legnehezebb egy ilyen műemléképület esetében mindig az előké-

nézésre ne legyen nyoma: így aki ránéz az épületre, vagy körülnéz belül, nem fogja tudni megmondani, hol rejtettük el a csöveket, a vezetékeket.

Patyi Andrásról meg tudtuk: az épület a jövőben komplex rendeltetést tölt majd be, vagyis egyszerre szolgál igazgatási központként és oktatási épületként. Az intézmény áprilistól fokozatosan veszi majd birtokba új székhelyét: a megújult létesítménybe már az idén beköltözik az egyetemi központ, a központi könyvtár és a nemzetközi intézet. A tanszékek az ideiglenes végéig költöznek be, és szeptembertől megindul az oktatás is. A jelenlegi tervek szerint a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar a Hungária körüli campuson marad; a józsefvárosi főépület természetesen az övék is lesz, minden létesítményt használhatnak majd.

A fejlesztések egyébként még nem értek véget az Orczy-kertben. 2015 őszéig, a munkálatok tervezett befejezéséig új oktatási épülettel, uszodával és sportcsarnokkal is bővül a létesítmény, amelyeket a hallgatók mellett a helyi lakosság is használhat majd. Fürjes Balázs érdeklődésünkre elmondta: bízik benne, hogy az idei nyár folyamán lefolytatják az ehhez szükséges közbeszerzéseket, és tartani tudják a tervezett menetrendet. Úgy gondolom – tette hozzá –, a budapestiek nagyon gyorsan befogadják majd a Ludovikát, és gyorsan meg fog telni étellel az új létesítmény.

szítés és a tervezés – mondta kérdésünkre Fürjes Balázs. – Igen komoly kihívást jelentett a levéltárakban, a könyvtárakban, a helyszínen a falak vizsgálataival, a történelmi terekben rekonstruálni, pontosan mi hol lehetett annak idején. Ehhez hasonlóan szép és nehéz feladat volt mindezt a 21. század technikai vívmányainak alkalmazásával felszerelni, hiszen az volt a célunk, hogy az épület gépészeti, elektronikai, hangtechnikai és számítógépes szempontból egyaránt feleljen meg a legmodernebb igényeknek. Viszont az is fontos szempont volt, hogy mindennek rá-

A központi könyvtár új terme minden igényt kielégít.

Kihasznált lehetőség

MÁSODIK HIDEGHÁBORÚ?

A VLAGYIMIR PUTYIN VEZETTE OROSZORSZÁG EGY KÍNÁLKOZÓ HELYZETET KIHASZNÁLVA GYAKORLATILAG BEKEBELEZTE UKRAJNA EGY RÉSZÉT, A KRÍM FÉLSZIGETET. A NYUGAT KÉSZ HELYZET ELÉ KERÜLT, DE MIK LEHETNEK A KÖVETKEZMÉNYEK?

A krími probléma gyökerei egészen 2008 áprilisáig nyúlnak vissza – emlékeztet Tólas Péter, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóközpontjának igazgatója. Vlagyimir Putyin ekkor a NATO–oroszc tanács előtt tartott beszédében két, általa mesterséges államnak nevezett országot nevezett meg. Az egyik Grúzia volt, a másik Ukrajna. Akkor még kevesen gondolták, hogy komolyan beszél. Aztán 2008 augusztusában kirobbant a dél-ozsét háború, s Oroszország „elvitte” Grúziától Abháziát és Dél-Oszétiát. 2014-ben pedig Ukrajna vezette el a Krím félszigetet, szintén egy fegyveres katonai akció következtében.

Putyin orosz elnöknek az Ukrajnában 2013 vége óta zajló események adhat- tak aporóp tervének megvalósításához. Régóta készült erre, a félsziget elfoglalását professzionális módon hajtották végre. Stratégiailag ez mégis óriási hiba

A Maidan, még a békés tüntetések idején.

Az elfoglalt Krím félsziget.

Életkép: rejtélyes fegyveres az ukrán bázis előtt.

lehet, de ezt majd csak később fogjuk látni – tette hozzá Tólas Péter.

EGY BUKOTT ELNÖK

Viktor Janukovics ukrán elnök, mint kiderült, alkalmatlannak bizonyult a politikai vezetésre annak ellenére, hogy az általa vezetett tábor számára minden eszköz és körülmény adott volt a következő választás megnyeréséhez. Oroszországtól 15 milliárd dolláros kölcsönre kapott ígéretet, sőt, megkapta ennek első

részletét, s további 3-5 milliárd dollárt jelentett az Ukrajnának megállapított kedvezményes földgázár. Mindezek ellenére felkelést provokált ki saját maga ellen, s ez a malőr a gyors bukásához vezetett. Történt ugyanis, hogy november végén a már elcsendesedni látszó tüntetés szétverésére rohamrendőröket vetett be. Ennek meg is lett az eredménye: néhány 10 ezer főről 800 ezerre nőtt a Maidanon (Majdan Nezalezsosztyi – Függetlenség tere) tüntetők száma. Ezt követően, január 16-án, alapvető sza-

badságjogokat korlátozó csomagot fogadtatott el a hatalom. Január 19-én és 23-án, illetve február 20–21-én különleges rendőri alakulatokkal és kormánypárti huligánokkal ismét megkísérelte szétverni a tüntetést; a két eseménynek több mint 90 halálos áldozata lett. A lépésekkel Janukovics végképp ellehetetlenítette a helyzetét. 2014. február 21-én gyakorlatilag elmenekült Kijevből, sőt Ukrajnából is, mivel már saját kelet-ukrajnai, donyecki háterszágában sem álltak ki mellette. Azóta orosz kézzel mozgatott marionett-figurává vált, az orosz erőt behívó levele az 1956-os magyarországi eseményeket idézi. Aki figyelemmel kísérte a 2011-ben elkezdődött arab tavasz fejleményeit, az pontosan tudhatja, hogyan szoktak megbukni a diktátorok. Aki pedig nem tanul más kárán, nem tanulja meg kezelni az ilyen helyzeteket, az alkalmatlan a politikai pályára – mondta Tólas Péter.

Ugyanakkor senki nem kérdőjelezte meg, hogy Oroszországnak legitím érdekei lehetnek a vele szomszédos Ukrajnában. Sőt, előbb-utóbb az új ukrán vezetésnek is engedni kell, hiszen bebizonyosodni látszik: igazán senki nem akar hathatós segítségére lenni. Az Európai Unióval kötendő társulási szerződés mellé a nyugati országok mindössze 620 millió eurót ajánlottak fel támogatásként – ehhez képest, mint írtuk, Moszkva 15 milliárd dollárt kínált fel kölcsönként.

A SOKSZÍNŰ MAJDAN

Viktor Janukovicsot, saját elhibázott lépései mellett egy összetett és többretegű mozgalom buktatta meg. Elsőként 2013. november 21-én egy új generációt képviselő fiatal, tanult, európai orientációjú, nyelveket beszélő, politizáló, a digitális tér nyújtotta posztmodern kommunikációs lehetőségeket rendkívül jól ismerő rétegről szóltak a hírek. Apolitikusokként elutasították az egész ukrán politikai elitet és a Julia Tymosenko szoknyája mellől előbújó, a 2004–2010 között hatalmon, jelenleg ellenzékben lévő erőt egyaránt. Őket követték azok az ellenzéki pártok, akik elsősorban a médiába kerülés és szavazathívítás lehetőségét látták a tüntetésekben. Úgy gondolták, a 2015. márciusi választások előtt így növelhetik társadalmi támogatottságukat, de mint kiderült, nem volt

szerveztük, se politikai, illetve választási programjuk, továbbá nem állt rendelkezésükre a választási küzdelemhez szükséges anyagi forrás sem.

Az első rendőrtámadás után bukkantak elő a majdanos tüntetők védelmére kelt csoportok, mint amilyen az Automajdan: tagjaik részben felszereléseket, élelmiszert szállítottak a tüntetőknek, részben pedig megakadályozták a rendőrség bejutását a tüntetés helyszínére. A Majdan Önvédelem (Samoobrona) a bariádok építésével növelte a tüntetők védelmi képességeit. Gyakorlatilag ehhez a társasághoz csatlakozott a Pravij Szektor, a szélsőjobboldali csoportok ligája, egy nacionalista, szélsőjobboldali, sokak szerint fasisztoid társaság, akiket éppenséggel Janukovics hozott helyzetbe, amikor rohamrendőröket vezényelt a tüntetők ellen. Ekkor ugyanis a Samoobrona és a Pravij Szektor tagjai védtek meg a tüntetőket. Rendőrtámadás esetén nem azt kérdezik az emberek egymástól, hogy ki kicsoda, hanem futnak és védik egymást – tette hozzá Tólas Péter. – Ezzel népszerűek és legitímek lettek, s ez akkor is természetes, ha sokan nem tetszik, hogy Kelet-Közép-Európa más országaihoz hasonlóan, a történelmi léptékekkel mérve nemzetként és államként is fiatal Ukrajnában is megerősödött a nacionalizmus.

A KRÍM ELVESZETT

Vlagyimir Putyin a kialakult helyzetet kihasználva nem csupán a Krím félsziget, hanem más ukrán területek annak

Harcjármű felségjelzés nélkül, maszkos katonákkal.

tálására is lehetőséget lát – jegyezte meg a biztonságpolitikai szakértő. A Krím több szempontból is könnyű zsákmány volt, a félszigeten ráadásul az 1997-es ukrán–orosz államközi szerződés alapján orosz katonák és tengerészek állomásoztak. A lakosság 61 százaléka orosz nemzetiségű, közöttük sokan nyugdíjas katonaként laktak ott. A déli, illetve a keleti, oroszok lakta ukrán területekhez képest a Krím nem csupán nyelvíleg és etnikailag, hanem kulturálisan is orosz.

Az ukrán katonák kivonása egyértelmű beismerése annak, hogy a félszigetet elvesztette az új ukrán kormány; igaz, a politikai beismerés még várat magára. Tólas Péter úgy fogalmazott, az egész akció célja az új ukrán hatalom destabilizálása volt, a Krím félsziget elfoglalása, majd Oroszországhoz csatolása csak

egy eszköz volt ehhez. Ide tartozott volna Kelet- és Dél-Ukrajna szeparatista fellátása is, amelyhez a legkülönbözőbb módszereket alkalmazták. Az autóbusszokkal utaztatott „berszeparatisták” odaküldése és az orosz titkoszolgálatok többéves munkája ellenére a déli és keleti ukrán területen élő orosz népesség és az ottani politikai elit is egyelőre lojális Kijevhez, az új ukrán kormányhoz.

Oroszország tehát egyelőre megáll a Krím félsziget határainál. Ennek részben az is az oka, hogy a regionális hatalomként működő, de magát világhatalmi szereplőnek tekintő Oroszország gazdaságát már eddig is érzékenyen érintette a konfliktus: volt olyan hét, amely 70 milliárd dolláros veszteséget jelentett. Összehasonlításként: a Szocsiiban megrendezett 51 olimpiai játékot teljes költsége 11 milliárd dollár volt.

DE KINEK IS KELLENE IGAZÁN?

Az elemzők egyetértnek abban, hogy Ukrajnáért senki nem akart ringbe szállni, és talán az ország gyorsabb nyugati integrációjának sincs igazán sok hathatós támogatója. A most aláírt társulási szerződés is csupán egy technikai egyezmény, Törökországnak is van ilyen már 1964 óta. Ezt a szerződést Putyin felreértelmezte. Kérdés: szándékosan vagy véletlenül? Mindenesetre a Krím félsziget Oroszországhoz csatolása geopolitikailag hibás taktikai lépésnek bizonyult, s úgy tűnik, egy új hidegháborús helyzet kialakulásának vagyunk szemtanúi.

Hivatalosan nem orosz katonák, és nem is az orosz különleges belügyi alakulat tagjai.

A HM HADFELSZERELÉSI ÉS VAGYONFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY TÁJÉKOZTATÓJA A LAKÁS-TAKARÉKPÉNZTÁRAKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÁLTOZÁSÁIRÓL

A főosztályunk szakterületi javaslatára és a honvédelmi tárca törvény módosítási kezdeményezésére 2014. január 1-jén hatályba lépett a lakás-takarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (továbbiakban: LTP) módosítása, amely ki- szélesítette a megtakarítás állami támogatással történő lakáscélú felhasználását.

Mi a lakás-takarékpénztári megtakarítás?

A lakás-takarékpénztári megtakarítás gyakorlatilag egy lakáscélú elősegítés érdekében nyitott számla, amelyet a magyar állam – a törvényben előírt felhasználás esetén – az éves befizetés 30%-ával, de legfeljebb 72 ezer forinttal egészít ki számlánként.

Milyen célra használható fel az LTP-megtakarítás?

Az LTP-törvény korábbi szabályai alapján jellemzően lakásvásárlás, -építés, -felújítás és -korszerűsítés céljára, valamint lakáscélú hitelek elő- és végtörlesztésére lehetett felhasználni a megtakarítást, állami támogatással kombinálva.

A HM által szorgalmazott módosításnak köszönhetően a megtakarítás felhasználhatóvá válik:

- pénzügyi lakáslízing elő- és végtörlesztésére;
- pénzügyi lízing esetén a lakás felújítására, korszerűsítésére, infrastrukturális fejlesztésére;
- pénzügyi lízingszerződés megkötése esetén az előírt önerő befizetésére;
- árfolyamrögzített hitelek esetén a gyűjtőszámlahitel elő- és végtörlesztésére;
- lakáscélú hitelt kiváltó hitelek elő- és végtörlesztésére.

Miért fontos mindez a honvédségi alkalmazottak számára?

A módosítás azon túl, hogy a lakáscélú államilag támogatott felhasználás bővítésével mindenki számára új lakásmegoldási lehetőségeket biztosít, különösen fontos jelentőséggel bír azon honvédségi alkalmazottak számára, akik pénzügyi lízing keretében oldották vagy oldják meg lakhatásukat. A honvédségi lakhatási támogatás (alberleti díj hozzájárulás) mellett ugyanis a pénzügyi lízingszerződésekre így újabb állami támogatás vonható be az LTP-megtakarítással. Ezáltal a lízingszerződés futamideje lerövidíthető, a jogviszonyban a törlesztési feltételek a lízingbe vevő számára kedvezően módosulhatnak. A honvédelmi tárca és az OTP Bank együttműködésében részt vevő, pénzügyi tanácsadói és közvetítői feladatokat ellátó Alpha Premium Kft. (e-mail: info@appk.hu, tel.: 06-1-225-0170, mobil: 06-30-408-6847) vállalja, hogy valamennyi, lízinggel rendelkező honvédségi alkalmazott számára a fentiekben a segítséget megadja.

Mindennek rendkívüli jelentősége azok számára van, akik korábban deviza-elszámolási pénzügyi lízingszerződést kötöttek, de az árfolyamváltozás miatt a havi törlesztőrészeik megemelkedtek. Ez esetben a Magyarországi kormány által megteremtett árfolyamrögzítéssel élve és az árfolyamrögzítés révén keletkező havi megtakarítás LTP-be történő „beforgatásával” csökkenthetik a havi törlesztési terheket, hiszen az LTP-megtakarítás, állami támogatással kiegészülve akár jelentős – megtakarítástól függő – előtörlesztést tehet lehetővé. (Az előtörlesztés minden esetben a tőketartozás csökkentését jelenti, azaz előtörlesztés esetén a későbbi kamatterhek is enyhíthetőek.)

Az LTP-t illetően a honvédségi alkalmazottak mindezen túl különleges kedvezményeket élveznek, ugyanis a Honvédelmi Minisztérium és az OTP Bank között létrejött megállapodás alapján új, ún. „Honvédségi LTP” került kidolgozásra. Ennek keretében LTP-szerződés akár számlanyitási díj megfizetése nélkül is köthető.

Fontos információ, hogy az új felhasználási lehetőségek a már megkötött LTP-szerződésekre is vonatkoznak. Bizom abban, hogy a törvény módosításával sikerült további segítséget nyújtani a lakásügyük megoldásához. Kérem, hogy a „Honvédségi LTP”-t illetően forduljanak bizalommal az OTP Bank és az Alpha Premium Kft. munkatársaihoz.

Amennyiben a fentiekkel kapcsolatban további információra van szükségük, forduljanak a HM Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztályhoz. (A programmal kapcsolatban kijelölt munkatársunk: dr. Ecsedi László őrnagy, tel.: 06-1-474-1151, HM: 21-525, mobil: 06-30-515-1595, e-mail: ecsedi.laszlo@hm.gov.hu).

Dr. Pogácsás Imre ezredes, főosztályvezető

TÁBORVÁLTÁS FÉLIDŐBEN

Missziójának félidejében új táborba költözött az MH Műveleti Tanácsadó Csoport 2. váltása (MTCS-2). Az MTCS-nek több mint egy éven át otthont nyújtó Camp Mike Spann-től a magyar katonák ünnepélyes sorakozón búcsúztak. Bárány Zoltán ezredes, a váltás parancsnoka megköszönte a tábort üzemeltető Regional Support Command North vezetőjének a kontingens számára nyújtott sokoldalú biztosítást. A sorakozó végén ünnepélyesen levonták a magyar nemzeti lobogót; a kontingens megkezdte az átköltözést második félévi tevékenységének színpélyére, Camp Marmalba.

Kép és szöveg: MTCS-2

Megkezdte mentorálási tevékenységét a Magyar Honvédség Mi-17 Légi Tanácsadó Csoportjának 8. váltása az afganisztáni Shindand légibázison, ahol az afgán légierő repülő- és műszaki állományának kiképzése zajlik. A kontingens munkájának eredményeként az elméleti és szimulátoros képzést, illetve a repüléssel egybekötött gyakorlatokat követően az első nyolc afgán fedélzeti lövész már végre is hajtotta vizsgarepülését. Az amerikai fél ellenőrzése mellett megtartott vizsgán mind a nyolc afgán fedélzeti lövész oktatói minősítést szerzett. A magyar mentorok tevékenysége a fedélzeti technikuskénti képzéssel, illetve a helikoptervezetői alapképzéssel folytatódik.

Kép és szöveg: Bali Tamás alezredes

FEDÉLZETILÖVÉSZ-KÉPZÉS

Ünnepélyes keretek között adta át a szarajevói NATO-parancsnokság törzsfőnöki beosztását Farkas Ferenc József ezredes, az MH Görgei Artúr Vegyivédelmi Információs Központ parancsnoka utódjának, Szilágyi Csaba ezredesnek, az MH Civil-Katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ parancsnokának. A parancsnokságon szolgáló katonák, illetve a vendégek jelenlétében megtartott átadási-átvételi eseményen Merle D. Hart dandártábornok, a szarajevói NATO-parancsnokság parancsnoka méltatta Farkas ezredes kilenc hónapig tartó szolgálatát; eredményes törzsfőnöki munkáját ez alkalomból díesítő oklevéllel és Non-Article 5 NATO Medal kitüntetéssel ismerte el.

Honvedelem.hu; fotó: NATO HQ Sarajevo

TÖRZSFŐNÖKVÁLTÁS

TELJES KÉSZENLÉTBEN

Az MH EUFOR Kontingens 14. váltásának lövészszerződés aláírása után azonnal megkezdte a felkészülést a teljes műveleti készenléttel ellenőrző gyakorlatra (Full Operational Capability). Az EUFOR Többnemzeti Zászlóaljának osztrák parancsnoka, Harald Scharf alezredes által elrendelt gyakorlaton békefenntartóknak a műveleti területen várható helyzetekben (például foglyul ejtett szövetséges katonák és megfigyelők kimenekítése, agresszív civil tüntetőkkel szembeni tömegkezelési feladatok végrehajtása) kellett bizonyítaniuk. A missziójának első akadályát sikerrel leküzdő magyar lövészszerződés az értékelés szerint készen áll arra, hogy Bosznia-Hercegovina területén bárhol és bármikor beavessék.

Kép és szöveg: Szabó Ferenc főhadnagy

MISSZIÓS MEGEMLÉKEZÉSEK

A március 15-i nemzeti ünnepünkről nemcsak itthon, hanem a missziókban is megemlékeztek a magyar katonák. A szarajevói Butmir táborban szolgáló békefenntartók állománygyűlésen ünnepelték meg az 1848/49-es forradalom és szabadságharc évfordulóját. A rendezvényen Szűcs András dandártábornok, az EUFOR-parancsnokság törzsfőnöke kiemelte: fontos, hogy a ma katonái a honvéd elődök hősiességéből merítsenek erőt, és bátran, bajtársiasan hajtsák végre feladataikat a műveleti területen, nemzetközi környezetben is.

A sinai-félszigeti Többnemzeti Erő és Megfigyelők békefenntartó misszió (MFO) magyar kontingensének katonái is méltó módon emlékeztek meg március 15-éről, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc kitörésének 166. évfordulójáról. Dr. Schultz Tamás rendőr őrnagy, a magyar kontingens parancsnokának helyettese beszédében egyebek mellett szólt arról, hogy az akkori események a mai napig hatással vannak ránk, helytállásra ösztönöznek feladataink végrehajtása során.

Kép és szöveg: Szabó Ferenc főhadnagy (Szarajevó), Nagy Annamária főhadnagy (Sinai-félsziget)

Egy csepp
halál

VESZÉLYZÓNA

A SZÉKESFEHÉRVÁRI MH 93. PETŐFI SÁNDOR VEGYIVÉDELMI ZÁSZLÓALJ KATONÁINAK AUTÓBUSSzal 250, TECHNIKAI ESZKÖZÖKKEL PEDIG – AZ ÚTVONALENGEDÉLYEN ELŐRE MEGHATÁROZOTT ÚTIRÁNYT KÖVETVE, KATONAI RENDÉSZ FELVEZETÉSÉVEL – 350 KILOMÉTERT KELL MEGTENNÜNK, HOGY ELJUSSANAK ARRÁ A KIKÉPZŐBÁZISRA, AHOL SZAKFELKÉSZÍTÉSÜNKHÖZ ÉLES HARCANYAGOKAT IS HASZNÁLHATNAK. EZ A BÁZIS SZLOVÁKIÁBAN TALÁLHATÓ.

A Nyitrától mintegy 60 kilométerre fekvő Nemeskosztolány (Zemianske Kostol'any), e kicsiny, alig kétezer lakosú falu határában található a szlovák hadsereg vegyivédelmi kiképzőbázisa. A székesfehérvári „vévések” 2007 óta, évente általában kétszer keressik fel ezt a speciálisan megépített objektumot, ahol a biztonsági előírások betartásával az összes mérgező harcanyag felderítését és mentesítését gyakorolhatják. Kevés hasonló kiképzési lehetőség kínálkozik Európában, így a hosszú „várólista” miatt a magyaroknak is jó előre le kell foglalniuk szak-

felkészítésük kétszer egy hetét. A fehérváriak Sáraranyező kódnéven rendezik meg szlovákiai gyakorlataikat. Az első években az egyéni felkészítésre helyezték a hangsúlyt, az utóbbi két esztendőben már rajszintű foglalkozásokat tartottak. A parancsnokok szerint ez egyfajta pszichikai és fizikai felkészítés is. A katonák ellenőrzött körülmények között ismerkedhetnek meg a mérgező harcanyagok tulajdonságaival, s azokkal a biztonsági rendszabályokkal, amelyeket be kell tartaniuk, ha valós helyzetben találkozónának a veszélyes szerekkel.

Legutóbb március közepén jártak magyar vegyivédelmi katonák a szlovákiai bázison. A szakkiképzés vezetője, Koronczai Zoltán százados elmondta: a felkészítés, a szakfeladatok gyakorlása közben a katonák megbizonyosodhatnak védőfelszerelésük képességeiről is. Nyu-

godtan kijelenthető: a Magyar Honvédségnél rendszeresített vegyivédelmi védőruházat világszínvonalú. A felderítő beosztásban lévő katonák terepszintű védőruhája csak első ránézésre néz úgy ki, mint a mindennapi gyakorlóöltözet. A néhány milliméter vastag szövetbe helyezett aktívszenes szűrőréteg a ruha viselőjének 24 órán keresztül biztosít maximális védeltséget az összes mérgező harcanyaggal szemben. A védőruhához használt gázálcap pedig a korábban rendszerben lévőnél jóval kényelmesebb és nagyobb felületen látható ki belőle a katoná.

A mentesítő beosztásban lévőek 96 mintájú, szürke színű, nehéz szigetelő védőruhája ugyancsak a legjobbak közé tartozik, háborúban a tömegpusztító fegyverek és a mérgező harcanyagok elleni védekezés, békében pedig a katasztrófavédelmi feladatokban való közreműködés során egyaránt használható. Magyarországon éles helyzetben is bizonyított a védőöltözet: a „vévések” 2010-ben, a kolontári – deveseri vörösiszap-katasztrófa idején, több hónapon keresztül ebben a ruházatban végezték katasztrófa-elhárító munkájukat, a kiöltöltött több százezer köbméternyi, lúgos anyag mentesítését.

Idegméreges és hólýaghúzó harcanyagok, vagyis szarin, illetve kénmustár és nitrogénmustár – a szlovák bázison ezekkel az anyagokkal is találkozhattak már a magyar katonák.

A szarin az egyik legveszélyesebb ideggáz, amelynek 1938-as felfedezése

két német tudóshoz köthető; az addigiaknál erősebb növényvédő szert akartak létrehozni, ám ehelyett a legmérgezőbb idegméregre bukkantak rá. Bőrön át felszívódva vagy belélegezve minimális mennyiség is elég egy ember egy percen belüli halálához. Tünetei: pupillaszűkület, légzési nehézség, hányinger, nyáladás, majd izomrángás és rángatózás, s ennek következtében fulladás. 1995-ben, a tokiói metróban ezt a szert használta a japán Aum Shinrikyo szekta; a terroristámadásban akkor tizenhárom haltak meg.

A hólyaghúzó harcanyagokkal való érintkezés súlyos bőr-, szem- és nyálkahártya irritációt vált ki. Kémiái égést okoznak, amely

kell a szakszerű mentesítést végrehajtani? A magyar katonák a szlovákiai bázison ezeket a feladatokat gyakorolták idén márciusban is. A gyakorlópályát úgy építették meg, hogy onnan ne szabadulhasson ki semmiféle veszélyes harcanyag. Három zónára osztották fel a területet. A külső részbe, az úgynevezett biztonsági zónába gyakorló- és civil ruhában is bemehetnek a katonák. A következő terület, a védelmi zóna, már csak teljes védőfelszereléssel közelíthető meg, a kiképzés résztvevői itt még nem találkoznak éles harcanyagokkal. A munka az úgynevezett veszélyes zónában, annak is csak a lebetonozott, kiépített

járműveket vagy fegyvereket. Igaz, egy ilyen kis mennyiségű anyag is megölne a közelben tartózkodókat, ha nem lenne rajtuk a gázálc és a védőruha – mondta a százados, miközben a terepszínű védőruhába öltözött felderítőkatonák egy zöld színű, leginkább a közönséges morzsaporszivóhoz hasonló eszközzel vizsgálták meg a szennyezett felületeket. A CAM-2 névre hallgató készülék a levegőből is képes kimutatni a mérgező anyag jelenlétét és koncentrációját. A fehérvári „vévések” ezt követően egy úgynevezett kimutató papírral igazolták a mérgező harcanyag jelenlétét és típusát, majd mentesítést hajtottak végre, azaz a hypoklorid vizes oldatával mosták le az eszközöket.

A következő foglalkozási helyen a zászlóalj mentesítő szakállománya a legmodernebb vegyivédelmi felderítőeszközökkel felszerelt VSBTR-80 típusú harcjárművet tisztította meg a szennyeződésektől. E háromlépcsős mentesítés is komoly odafigyelést igényel – tudom meg Börcsök Gergely főtréningmester, mentesítő rajparancsnoktól.

– Hevesebben ver az ember szíve, ha tudja, hogy éles, mérgező harcanyaggal kell dolgoznia – mondta Molnár Akos szakaszvezető. A harcjármű-vezető besorozásban szolgáló katona hozzátette: a felkészítés során megtanulták, hogy a harcanyagok miként hatnak az emberre. Sőt, képeket, filmeket, más oktatóanyagokat nézve is láthatták, mire képesek a harcanyagok. Az ismeretek bővítése azért is fontos, mert adott esetben ki kell menteniük társukat is a veszélyes helyekről.

A gyakorlópályára bejutni és onnan kikerülni sem egyszerű. A veszélyes zónát csak akkor hagyhatja el az ember, ha eltölt két percet a „sütőben”, más néven a „grillben”. A katonák így nevezik a mentesítést ellenőrző fülkét, azt a zöldre festett fémdobozt, amelyben hatvanöt Celsius-fokos hőmérséklet uralkodik. S ha a katonák védőruhája szennyezettnek bizonyul, akkor zuhanyzással, illetve személyi mentesítéssel szabadulnak meg a veszélyes anyagoktól. Ennek a biztonsági rendszernek köszönhető, hogy a zónából nem juthat ki semmilyen vegyi szennyeződés. (A Sáraranymező 2014 gyakorlatlaltal párhuzamosan a vegyivédelmiek Magyarországon holland társaikkal is közös gyakorlaton vettek részt.)

nyomán fájdalmas hólyagok keletkeznek – elnevezésük is innen ered. Ezek használatára is akad példa: Szaddám Huszein, az egykori iraki diktátor az 1980-as években kémustárral indított vegyi támadást az ország északi részén élő kurdok ellen.

Hogyan kell a szarinnal és a mustárszármazékokkal szennyezett területet és harceszközöket felderíteni, és miként

foglalkozási helyein zajlik. A feladatok végrehajtása során összegyűlt, használt mentesítő anyagokat egy földalatti tartályban gyűjtik, s innen szállítják el megsemmisítésre.

– Senki ne gondolja azt, hogy hatalmas mennyiségű harcanyagokkal dolgozunk. Éppen csak néhány cseppel szennyezzük be az imitációs eszközöket, például a hadrendből kivont harc-

Guinness-rekordot állított fel egy magyar tűzserész az egymérföldes bombaruhás futás kategóriában március 27-én, a budapesti SYMA Rendezvényközpontban. Az EOD-9-es típusú nehéz tűzserészruhát magára öltő Mérszáros Zoltán főtörzsőrmester a távot nyolc perc huszonkilenc másodperc alatt teljesítette, megdöntve ezzel egy amerikai katoná addigi rekordját. A Guinness Rekordek Könyvébe az MH 1. Honvéd Tűzserész- és Hadihajós Ezred által szervezett Váltófutás bombaruhában elnevezésű versenyen „futotta be” magát a kiváló katonasportoló. A katonák csapata mellett élsportolókból és a média szereplőiből verbuválódtott együttes is rajthoz állt, hogy teljesítse a négyszer négyszázás távot – természetesen teljes védőfelszerelésben. A futóversenyt a tűzserészek csapata nyerte.

Antal Ferenc; fotó: Tóth László

CSÚCSDÖNTÉS BOMBARUHÁBAN

FELDERÍTŐK – FELDERÍTŐK ELLEN

Egyhetes szakharcászati gyakorlaton vett részt az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj két alegysége. A katonák az elméleti ismeretek elsajátítása után a kiképzés zárásaként komplex szakharcászati gyakorlaton adtak számot

felkészültségükről. A feladat végrehajtása során a két felderítőalegység egymás ellen tesztelte tudását és erejét. Mindkét alegység jól vizsgázott, bizonyította szakmai felkészültségét.

*Cs. Sárkány Beáta szakaszvezető
Fotó: Dolenszky Zoltán főtörzsőrmester*

SPECIÁLIS BÚVÁRKIKÉPZÉS

Az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred búvárkiképző bázisának tanmedencéjében, a Kurca-patakban, a Holt-Tiszán, valamint a Mályi-tó vizében is gyakorolták a Kirby Morgan típusú sisakos búvárfelszerelés használatát a Magyar Honvédség katonabúvárai. A szentesi műszaki ezred háromhetes tanfolyamának résztvevői az első héten elméleti oktatást kaptak a speciális búvárfelszerelés használatáról, elsajátították a beöltözés fogásait, majd a tanmedencében begyakorolták a víz alatti mozgást, illetve a munkavégzést. A tanfolyam második hetétől különböző típusú természetes vizekben, esetenként mélyvízbe merülve, „nulla” látás mellett, avagy combig érő iszapban haladva folytatódott a kiképzésük.

Szűcs László; fotó: Debreczeni László

VÁRPALOTAI KIHÍVÁS

Megérkeztek hozzánkba azok a CV-90 típusú holland harcjárművek, amelyek a Várpalota Challenge 2014 (Várpalotai Kihívás 2014) elnevezésű nemzetközi gyakorlaton vesznek részt. A több mint száz jármű kivagonírozására a Hajmáskéri vasútállomáson került sor. Az egy hónapos hadgyakorlaton részt vevő 3000 katoná közös munkája tovább erősíti majd a holland–magyar szövetségi katonai kapcsolatokat. A két ország együttműködése többéves múltra tekint vissza: Hollandiától vettük át a tartományi újjáépítési csoportot Afganisztánban, s a két nemzet katonái együtt szolgáltak, illetve szolgálnak Koszovóban, Bosznia-Hercegovinában és Szomáliában is.

Kép és szöveg: Snoj Péter

Megtörtént az MH 25. Klapka György Lövészdandár parancsnoki beosztásának átadás-átvétele: a tatai alakulat parancsnoki feladatait március 10-től a korábban a szentendrei MH Altiszi Akadémiát irányító Horváth Gábor dandártábornok látja el. A Klapka-dandárt az elmúlt négy esztendőben vezető Sándor Zsolt dandártábornok pedig megkezdte felkészülését a washingtoni katonai attasé beosztás ellátására. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke megköszönte a leköszönő parancsnok munkáját, s hozzátette: biztos abban, hogy Horváth Gábor dandártábornok elődje tevékenységét folytatva további szép eredményeket fog elérni az alakulat élén.

Az MH Altiszi Akadémia élén Horváth Gábor dandártábornok helyét Bozó Tibor dandártábornok vette át. Az átadás-átvétel alkalmából rendezett ünnepi alkalomgyűlésen a vezérkari főnök elmondta: az új parancsnoknak is azon az úton kell haladnia, amelyet a leköszönő dandártábornok kijelölt, de lesznek újabb kihívások és célkitűzések. Benkő Tibor vezérezredes hangsúlyozta: olyan képzést szeretne látni az akadémián, amely biztosítja, hogy az onnan kikerülő altisztek akkor is katonaként viselkednek, amikor nem viselnek egyenruhát. Intelligens, felkészült katonákra van szükség, akik példaként szolgálhatnak a civilek számára is.

*Szűcs László és Nyulas Szabolcs
Fotó: Tóth László és Galovitsk Gábor*

A CSAPATZÁSLÓT MEGÖRZÉSRE ÁTVESZEM!

NÉLKÜLÖZHETETLEN KÉPESSÉGEK

Új vezetőséggel és új helyszínen folytatja munkáját a NATO Katona-egészségügyi Kiválósági Központ (NATO KEKK). Az intézménnyel kapcsolatos változásokról Hende Csaba honvédelmi miniszter elmondta: a központ a honvédkörházban folytatja tevékenységét, s ez a döntés a költséghatékonyság és a munka szempontjából is jobban szolgálja majd a NATO egészségügyi képességeinek fejlődését. Fontos követelmény, hogy az orvosok és az egészségügyi személyzet – tartozzanak bármely ország bármely kötetlenségéhez – tökéletes összhangban dolgozzanak együtt a sebesültekért és a betegekért. A NATO KEKK jelenleg nyolc tagállammal működik, ám a közeljövőben újabb országok csatlakozása várható.

Nyulas Szabolcs; fotó: Rácz Tünde

PÉLDAÉRTÉKŰ MŰLT

Március 15. minden tekintetben a fiatalok napja volt – mondta Vargha Tamás Budapesten a Stefánia Palotában, a honvédelem ügyét támogató társadalmi szervezetek képviselőinek jelenlétében rendezett ünnepségen. A Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára beszédében felidézte a forradalmat elindító márciusi ifjak elszántságát, szabadságvágyát, tenni akarását és méltatta azt a nagyszerű összefogást, amely azon a 166 évvel ezelőtti márciusi napon egyesítette a nemzetet. Ezt követően elismerések átadására került sor.

Antal Ferenc
Fotó: Hovári Nikolett

VEZÉRKARI FŐNÖKÖK TALÁLKOZÓJA

Harmadik alkalommal rendezték meg a közép-európai országok haderői vezérkari főnökeinek találkozóját. A Splitben megtartott konferencián hazánkat dr. Benkő Tibor vezérezredes képviselte. A tárgyalásokon a magyar, a lengyel, a szlovák, a bolgár, a cseh, a horvát, a román és a szlovén katonai vezetők mellett részt vett Philip M. Breedlove vezérezredes, az Egyesült Államok haderejének európai főparancsnoka is. A résztvevők áttekintették a missziós feladatokról adódó teendőket, illetve véleményt cseréltek az új típusú kihívásokról, például a rakétavédelem és a kibervédelem kérdéseiről is. A konferencia keretében Benkő Tibor vezérezredes kétoldalú megbeszélést folytatott Breedlove vezérezredessel a két országot érintő aktuális kérdésekről.

Honvéd Vezérkar

AFGANISZTÁN-HÉT KAPOSVÁRON

Kis túlzással Kaposvárra költözött Afganisztán. A város fiataljai ugyanis kiállítást és előadássorozatot keretében nyerhettek bepillantást annak az országnak a sajátosságaiába, ahol a magyar katonák több éve teljesítenek missziós szolgálatot. A rendezvénysorozat részeként az Együd Árpád Kulturális Központ aulájában az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred kommunikációs, protokoll- és komandáns részlege – az MH Civilkatonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ segítségével – kiállítást rendezett be. Ezzel párhuzamosan a „boconádis” katonák tantermi előadásokat is tartottak a helyi középiskolás osztályokban.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

MISSZIÓBÓL JÖTTEK, MISSZIÓBA MENNEK

Missziós visszafogadó és búcsúztató ünnepséget rendeztek Szolnokon. A rendezvényen az ENSZ ciprusi békefenntartó misszió (UNFICYP) magyar kontingensébe induló 34 katonát búcsúztatták el, illetve visszafogadták az afganisztáni egyéni ISAF-beosztásokból, valamint az ENSZ nyugat-szaharai missziójából (MINURSO) visszatérőket. Mihóczy Zoltán dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnök-helyettese beszédét követően, Afganisztánban végzett kiemelkedő munkájuk elismeréseként, emléktárgyakat adott át Pető Zsolt őrnagynak, Virág Zoltán őrnagynak, Balázs Zoltán zászlósnak, Dancsa Imre Csongor zászlósnak és Tömösközy Tamás Kálmán főtörzsermesternek.

MH 86. Szolnok Helikopterbázis
Fotó: Simon Zoltán

DÍSZELGŐKET TOBOROZTAK

Díszelgő katonákat toborzott az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegysége a Petőfi Sándor lakonyában. A több mint háromszáz érdeklődő először a Maléter Pál Rendészászólalj közelharc-bemutatóját tekinthette meg, majd a toborzóprogram a Honvéd Díszászólalj díszmenetével folytatódott. A rendezvényre ellátogatók meghallgathatták a dandár zenekarának előadását, megtekinthették a különleges díszelgő csoport attrakcióját, és láthattak egy gépjárműves rendészeti bemutatót is. Mindeközben az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság szakemberei folyamatosan tájékoztatták a katonai pályára érdeklődőket.

Takács Vivien; fotó: Galovtsik Gábor

An-26-os évforduló

NEGYVEN ÉV A LEVEGŐBEN

Bármikor, bárhová: ez a jelmondata az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis An-26-os szállítórepülő-századának. Jenei Barna alezredes, a kecskeméti bázis megbízott parancsnoka, magazinunk megjelenésével szinte egy időben ünnepel: épp tizennégy évvel ezelőtt ült először a légi-erő ígáslóvánaik is becézett gép kormánya mögé.

– Korábban MiG-21-est, MiG-23-ast és Zlin-43-ast repültem, „Ancsával” 2000. április 20-án szálltam fel először. Ez egy kiképzési repülés volt, 800 méter magasságban ismerkedtem a géppel. Az-

óta több mint hétszáz órát töltöttünk együtt a levegőben – emlékszük vissza „kapcsolatuk” kezdetére a szállítórepülő-század korábbi parancsnoka. – Szeretem ezt a gépet, „jóindulatú”, strapabíró, masszív konstrukció, vezetése korábban sosem tapasztalt élményt jelent. Komplikált berendezések és bonyolult elektronikai rendszerek nincsenek a fedélzeten, ezért a meghibásodás valószínűsége alacsony, a kezelése egyszerű. Az üzemeltetésével persze tökéletesen tisztában kell lenni, de nagyon közeli barátságba kerülhet vele a személyzet, ha a biztonságos és zökkenőmentes re-

Jenei Barna
alezredes

püléshez elengedhetetlen teendőket végrehajtja. Az üzemeltetéssel kapcsolatban egyébként érdekességnek tűnhet, hogy a fülkében a menetiránynak háttal ül a fedélzeti rádiós. Mint Hábensusz Zoltán százados is, aki közel 9000 órát „tolatott” a levegőben, ezzel a teljesítményével pedig akár a rekordok könyvébe is bekerülhetne.

PROTOTÍPUSÁT 1969-BEN MUTATTÁK BE, A MAGYAR LÉGIERŐBEN 1974-BEN ÁLLTAK HADRENDBE AZ AN-26-OSOK. AZ ELMÚLT NEGYVEN ÉVBEN – NAPOSCSIBÉTŐL KEZDVE MERCEDES TEREPJÁRÓIG – MINDENT SZÁLLÍTOTTAK, AMI A RAKTERÜKBE BEFÉRT.

Tavaly több mint kétszáz ezer kilométert repültek a kecskeméti An-26-osok: így akár az Egyenlítőt is körberúghatták volna ötször. A személyzet tagjai egyetértenek abban, hogy épp a sok és változatos munka miatt vonzó a szállítószázadnál szolgálni. Mint mondják: a gépük ugyan szürke, de a munkanapjaik annál színesebbek.

– Nincs két egyforma feladat – folytatja Jenei alezredes. – Egy-egy út során bármikor közbejöhethet egy váratlan probléma, amit a gép személyzetének helyben, menet közben kell megoldania. Ezek a folyamatos kihívások jelentik munkánk talán legszebb oldalát, hiszen azt csinálhatjuk, amit szeretünk: repülünk. Európát felülről már nagyon jól ismerjük, tavaly a Nyitott Égbolt-feladat végrehajtásakor az orosz légterben is fényképeztünk. Ennek során elrepültünk a fölött a reptér fölött, ahol 1985-ben MiG-21-essel a vizsgarepülésemet hajtottam végre.

Popolyák Péter őrnagy, a szállítószázad megbízott parancsnoka közel 2400 órát töltött a levegőben. Ő Pápán, szintén MiG-21-esen kezdte a katonai pályáját, majd Kecskeméten Albatroszt repült, An-26-osra másodpilótának 2004-ben, az NFTA (NATO Flying Training in Canada – a szövetség kanadai repülőgépvezető képzésének programja) elvégzése után került.

– Az első „találkozásunkat” sosem fogom elfelejteni: a kanadai kiképzés után átültem egy olyan gépbe, amelynek vezetése tulajdonképpen műszeres repü-

A szállítási feladatok végrehajtását gondos útvonaltervezés előzi meg. Popolyák Péter és Szabó Ferenc őrnagyok feladatpontosítása.

lést jelent, a fülkéből ugyanis nagyon korlátozott a kilátás – emlékszük vissza az egykori vadászpilóta. – A legfurcsább azonban mégis az volt, hogy nem vagyok egyedül a gépen. Az An-26-osokon a gépparancsnok, a másodpilóta, a fedélzeti mechanikus, a navigátor és a rádiós közt nagyon szoros a munkamegosztás, hozzá kellett szoknom, hogy nem kell mindent egyedül megoldanom. Azt átmenet azonban könnyű volt, mert a mi csapatunk egy nagyon összetartó, jól képzett, fiatal csapat. A kollégáim segítségére bármikor számíthatok. A feladataink pedig nagyon sokrétűek: kiképzési repülések, személy- és teherdeszantdobás, légi fotózás, földi navigá-

ciós berendezések kalibrálása, légi ellenőrzése, beteg vagy sebesült katonák kiemelése hadműveleti területről, idegen országban bajba jutott magyar állampolgárok hazahozatala és nagyon fontos személyek szállítása.

A magyar légierő An-26-osai részt vettek a balkáni és az iraki műveletekben, jelenleg szinte menetrendszerűen repülnek Afganisztánba.

– Kiváló gépet alkottak a tervezők, a negyven évvel ezelőtti szovjet reptéri körülményekhez igazodva „önállóvá” tették az An-26-osokat. Ennek köszönhető, hogy például a gép végéhez letett rakományt minden segítség nélkül, daruval emeljük a fedélzetre, a málhát

A Szárnyas Teve század hajózái és műszaki katonái.

pedig szállítószalag segítségével mozgatjuk a gép belsejében. A korszerű szállítógépek rakodását ezzel szemben egy külön csapat végzi – folytatja Popelyák őrnagy. – Az „Ancsa” strapabírására jellemző, hogy egy iraki bevetés alkalmával az egyik zivatarzónába került gépünk sérült orrképpel is simán leszállt. A madarak sem jelentenek különösebb veszélyt, ütköztünk már verébrajral, fecskékkel, galambokkal és még sással is, de egyik „találkozásnak” sem lett különösebb következménye. Vészhelyzetben akár egy hajtóművel is le lehet szállni, sőt, a gép még vitorlázásra is képes.

(A típus egyetlen hazai balesete 1982. december 6-án következett be, amikor a 210-es oldalszámú An-26-os a rossz időjárási viszonyok miatt átstartolásra

ugyan nem a legmodernebb, de segítségével ki tudjuk számítani, hogy mikor kell kezdeni a dobást. Ezek a gépek egyébként civil feladatokra is kiválóan alkalmasak, ezt például a Kolontárnál történtek is bebizonyították. A vörösiszap-katasztrófa előtt pár nappal ugyanígy pont a későbbi gátszakadás területét fényképeztük, a felvételeink pedig sokat segítettek a tragédia előtti állapot felmérésénél. A rendszerváltást követő években egyébként gyakran dolgoztunk civil cégeknek. Szállítottunk például kőolajüzlettel foglalkozó szakembereket és fűróberendezéseket Szibériába, bundákat Oroszország más részeibe, Zagyvarékasról pedig napocsibét, kislíbakat Bulgáriába és Franciaországba.

A típus magyarországi története 1974-ben kezdődött, a Szovjetunióból, Tokmakból ekkor tért haza az An-26-osra átképzett állomány. Rövidesen az akkoriban megrendelt tíz repülőgép első hat példánya is megérkezett.

Az An-26-osokkal felszerelt MN 1936 hadrendi számú, önálló századot Szentkirályszabadján állították fel, parancsnoka Locskai László őrnagy volt. Az alegység 1984-ben, a Mátra IV. szervezési feladat keretében a Szolnokon megalakított 89. vegyes szállítórepülő-ezred alárendeltségébe került. Innen adtak át 1992-ben két, VIP-feladatok ellátására átalakított „párnás” repülőgépet a Vitéz Hány László Vegyes Szállítórepülő-osztálynak, a megmaradtakból pedig 1997-ben ötöt kivontak a hadrendből – ezek közül kettőt később a bolgárok adtak el. Amikor 2001-ben a tököli alakulatot is felszámolták, az ott állomásozó gépek visszakerültek Szolnokra.

A 2002-es prágai NATO-csúcstalálkozón a tagállamok vezetői úgy döntöttek, hogy növelik országaik légi szállítási képességét, hazánk ezért 2004-ben vásárolt az ukránoktól egy új An-26-ost. Ugyanebben az évben, egy újabb átszervezés következtében, az alegység a kecskeméti MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis állományába került. (forrás: hunaf.hu)

A modernizált pilótafülkében már GPS is segíti a navigációt.

kényszerült Szentkirályszabadján, de a jegesedés miatt a manőver nem sikerült. A tragédiában az öttagú személyzetből négyen életüket veszítették.)

A munka legkönnyebb része a repülés – vallja 5800 repült órával a „háta mögött” Takács Ferenc őrnagy, aki 1991-ben Mi-8-as helikopterpilótából lett navigátor az An-26-os századnál.

– A navigátorok munkájának nagy része a földön zajlik: útvonalat tervezünk, beszerezünk a diplomáciai engedélyeket, üzemanyag-számvetéseket végzünk, ellenőrizzük az időjárás-előrejelzést és a légeret. Repülés közben segítjük a pilóták tájékozódását is, mert a navigátor a gép baloldali „buborékjában” ül, ezért jobban kilát a gépből. Deszantnál pedig mi nyitjuk a rámpát; a célzókészülékünk

A jubileumi díszfestésű An-26-os.

Alattam az utódom... Az egyetlen repülőképes európai Li-2-es és az An-26-os a kecskeméti repülőtéren felelt.

STRATÉGIAI SZÁLLÍTÁSOK

Noha az „Ancsát” a hidegháború időszakában, alapvetően harcászati, hadművelési feladatok ellátására tervezték, a teherszállításon és -dobáson, valamint a légideszant kijuttatásán túl korlátozott bombázási képességgel is rendelkezett, s a későbbiekben számtalan más célra használták. Az An-26-osokkal szállítottak állam- és kormányföket, hivatalos delegációkat, majd Magyarország NATO-csatlakozása után előtérbe kerültek a stratégiai légi szállítási feladatok. Miután a típustól és a felszálló tömegtől függően alapvetően 1500 kilométeres „hatósugárna” tervezték, a személyzet számára nem kis kihívást jelentett a 3000-4500 kilométeres repülések megtervezése, végrehajtása. Egy Kecskemét–Bagdad útvonal repülése például minimum két közbeeső tankolást is igényelt, a háborús viszonyokról már nem is beszélve. 2003 októberében például az iraki fővárostól alig ötven percnire értesültek arról, hogy nem tudnak leszállni, mert a DHL csomagküldő szolgálat Bagdadból felszálló repülőgépét rakétatalálat érte, s a személyzet éppen a lángoló szárnyú Boeing kényszerleszállásával „van elfoglalva”. Szerencsére a gép holland pilótái megoldották a lehetetlent, és sikeresen letették a gépet. Rá két-három percre érkezett be a magyar „Ancsa” a repülőtérről fölé, ahol aztán még tartva az esetleges támadástól, mintegy négyezer méter magasságból egy óriás spirállal, az infracsapdák folyamatos lövése mellett „huzárosan” leszálltak. De akkoriban távozni sem volt könnyebb Bagdadból: az elemelés után mintegy ötven-száz méter magasságban végigszálgaldottak a város felett, hogy a kézi indítású rakétákkal ne lehessen befogni őket, majd amit csak elbírt a gép, olyan emelkedési szöggel igyekeztek magasságot nyerni. S bár annak idején nem ilyen „műrepülésekre” tervezték az „Ancsát”, az mégis mindent kibírt.

A hadművelési területre történő repülésekhez az Ancsák a Mi-24-es harci helikopterek infracsapdát kilövő berendezéseit kapták meg – manuális indítással.

ANYAGMOZGATÓK

„SZÓLÓBAN” VAGY KATONAI KONVOJVAL EZERSZÁM MEGTETT KILOMÉTEREK. A RAKTEREKBE GONDOSAN ÖSSZEÁLLÍTOTT MISSZIÓS SZÁLLÍTMÁNYOK. VÁLTOZATOS ÚTI CÉLOK, DE LEGINKÁBB: IRÁNY A DÉLSZLÁV TÉRSÉG.

A bevezetőben leírt helyzetkép 1996. január 23-a óta változatlan: az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred kaposvári laktanyájából ezen a napon indult útnak a Balkánra az első szállítmány. A logisztikusok azóta állítanak össze „balkáni” egységakományokat. A térségben a konvojok azóta jönnek-mennek oda és vissza. Végtelen, látszólag monoton történet. A logisztika szakága, a Magyar Honvédség harmadik „haderőneme” amúgy is „láthatatlan”. Fontossága leginkább akkor tűnik fel, ha épp valami gond adódik az ellátással, az utánpótlással.

A kaposvári ezred között főként a Balkánra (Bosznia-Hercegovinába és Koszovóba) juttatja el mindazt, amit a magyar kontingensek igényelnek. Akadnak azért más úti célok is, mivel egy ideje a „boconádások” feladata az Európa-szerte egyéni beosztásokat ellátó magyar katonák, azaz a nem fegyveres katonai szolgálatot ellátó erők logisztikai ellátása is. Az ezred logisztikusai így megfordultak már többek között Belgi-

umban, Spanyolországban, Németországban és Oroszországban is.

– Az afganisztáni hadszíntérré főként az amerikaiak ramsteini bázisáról indulnak a szállító repülőgépek. Szövetéses partnereink szállítási kapacitását kihasználva olykor a Magyar Honvédség is innen szállíttatja konténerait a műveleti területre. Közúton odáig vi-

szont mi visszük el a rakományainkat. Szorosan együttműködünk az MH Katonai Közlekedési Központtal, mert a szállítókkal ők tartják a kapcsolatot, ők keresik meg a költséghatékony megoldásokat, a más nemzetekkel történő, úgynevezett csatolt szállítások lehetőségeit. Természetesen kihasználjuk a Pápán települt Nehéz Légi Szállító Ez-

red képességeit, illetve a magyar haderő számára biztosított repült óraszámot is – fogalmaz Kovács Péter százados, az ezred logisztikai főnökségének közlekedési tisztje.

Látszólag monoton történet a szállításé, írjuk fentebb. De logisztikusok a megmondható, bizony nem az, amikor miszsió fejezi be a működését, mint például a közelmúltban az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (MH PRT). Az utolsó váltás katonáinak hazatéréséről a média számos esetben adott hírt, arról viszont kevesebb szó esett, hogy visszafogadó ünnepeikkel még semmi sem ért véget. Gondoljunk csak el, az évek alatt felhalmozódott anyagi készleteket haza kell hozni, azokat itthon el kell juttatni a raktárakba, az ellátóközpontokba, s a tárolást, karbantartást gyakran követi újabb szállítás.

– Egy-egy szállítmány pontosan dokumentált története nem Kaposváron kezdődik, hanem kinn, a külszolgálati területen – mondja Kovács Péter százados. – Először is a miszsiók logisztikai szakemberei elküldik a különféle anyagigényeket a „hatvannégyesekhez”. A kérelmeket feldolgozzák, ami raktáron van, azt késedelem nélkül készletezik, ami pedig nincs, azt nyomban beszerzik. A szakemberek végül egységakományt képeznek, majd a berakodás után útnak indul a szállítmány. Az egységakomány képzésnek többféle módja van, a legelterjedtebb a fa rakodólap-magasítók és a doboztető használata.

SZERELME AZ URÁL

Úgy vonultam be a kaposvári ezredhez, hogy a hobbim lesz a munkám. Ebben nem is csalódtam, szívből, jó kedvvel csinálom – mondja Horváth Edit szakaszvezető, a szállítószázad konténerszállító rajának gépkocsivezetője, akit bevallottan nagyon érdekelnek a gépjárművek. Egész pontosan a minél nagyobb vasak vonzzák igazán. Párja kaminsofőr, édesapja buszvezető volt, így aztán még civilként, a családi hagyományt folytatva megszerezte a C kategóriás jogosítványt. Ezt aztán már honvédségi berkeken belül fokozta tovább: az E kategória mellett a Rába H-sorozatú teherautóra és az Urálra is van típusvizsgája.

– Egyértelműen az utóbbi a nagy szerelem – mosolyog a szakaszvezető –, elsősorban a hangja és a robusztus megjelenése miatt. Kicsit, ha fogalmazhatok így, terepesebb is, mint a Rába.

Noha a logisztikai ezreden belül nem számít a világ kilencedik csodájának, ha a sofőr nő és katona, a hosszabb katonai konvojokat megbámuló embereknek azonban ál-

talában leesik az álluk, amikor megpillantják őt egy honvédségi zöld monstrum volánja mögött.

– Katonatarsaim teljesen egyenrangú társként kezelnek, megbíznak bennem, tudják, hogy jól vezetek. Mellesleg civilben is a terepjáróság a hobbim.

Néhány gyors mozdulat, némi fűrés, plombálás – és az eredetileg zsákokba csomagolt szállítmány máris egységes alakú, színű és formájú ládákban várja a rargoncát. A rakodólap-magasítók oldalán pedig a felirat: „a Magyar Honvédség tulajdona”. De mit is rejthet egy-egy szállítmány? Erre a kérdésre a szabályszerű anyaglisták kitaró és precíz tanulmányozásával kaphatnánk választ, ugyanis ruházati cikkek, egészségügyi szakanyagok, gépjármű-alkatrészek és sorolhatnánk még, hányféle árucikk kerülhet egy-egy szállítmányba. A listákon persze más adatok (mennyiség, pontos súly, forintban megadott érték) is szerepelnek. Előfordul az is, hogy az igényelt anyagok jellemzőitől függően az egységakomány, honvédségi rövidítéssel élve, HAFUK-okból áll össze. Az az hajlékony falú konténerekből, gyakorlatilag 150 vagy 300 literes műanyag oldalfalú zsákokból, amelyek főleg ruhanemű szállítására alkalmasak és praktikusak. Korábban említettük, hogy a szállítmányok útját és tartalmát pontosan

A logisztika szakterületéhez szorosan hozzátartozik az ételmezés – akár katasztrófa helyzetben is. Egy példa a közelmúltból: a tavalyi nyári árvíz elleni védekezés ideje alatt a Magyar Honvédség saját logisztikai képességét felhasználva biztosította az árterekben dolgozó katonák ellátását. A védekezésben részt vevő többi szervezet ételmezéséről különféle civil és karitatív szervezetek gondoskodtak.

dokumentálják. Mindemellett ki kell tölteni a vámokmányokat, és NATO-menetparancsot is igényelni kell, hogy a

teherautóval utazó katonák különböző táborokba való bejutása és elszállítása zökkenőmentes legyen. De vajon

akadhat-e másféle zökkenő is ebben az egész folyamatban?

– Nagyon kevés problémánk van – feleli Kovács Péter százados. – A gépjárművek esetleges meghibásodása mellett – ami eddig szerencsére egyszer sem fordult elő – voltaképpen csak az időjárási körülményekre, az útviszonyokra, többek között az esetleges útelterelésekre kell odafigyelnünk. Előfordul, hogy az optimális útvonalhoz képest 100-200 kilométert kell kerülni, a plusztankoláshoz megint csak betartva a megfelelő előírásokat. Mindezzel azért sincs problémánk, mert a katonák minden szállítás előtt pontos eligazítást kapnak. A közlekedési tiszt irodájának falán nagy fehér tábla függ, rajta fekete filccel dátumok, helyek, adatok – nélkülözhetetlen információk. Egy mozdullal lehet törölni mindent és felvinni az új szállításokra vonatkozó megjegyzéseket. A tábla adatforgalma jelzi: a logisztikára mindig is szükség lesz.

SAJTÓKÖZLEMÉNY

UNIÓS TÁMOGATÁSÚ KÉPZÉSEK A MAGYAR HONVÉDSÉG EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONTNÁL

2014. MÁRCIUS 25.

A Magyar Honvédség Egészségügyi Központ 108 200 893 forint értékű uniós támogatást nyert el a TÁMOP-6.2.2/A/KMR/11/1 kódszámú „Képzési programok az egészségügyi ágazat szolgáltatás-fejlesztése érdekében” című pályázati kiíráson az Új Széchenyi Terv keretében.

Az uniós támogatás felhasználásával a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ (MH EK) a TÁMOP 6.2.2.A-KMR/11-1-2012-0011 azonosítási számú „A Honvédkórház képzési igényeinek támogatása” című projekt keretében képes eleget tenni a – 2013. február 1-jétől egyik szervezeti egységként működő – Honvédkórház képzési igényeinek. Az MH EK a projekt legfőbb célkitűzéseként jelölte meg azt, hogy a megvalósuló képzések hozzáadékként emelkedjen az ellátás színvonala és az intézmény működésének hatékonysága.

A projekt időtartama alatt – 2013. február 7. és 2014. szeptember 30. között – két kiemelt célterülethez kapcsolódó képzési program valósulhat meg: a pályázati útmutatóban meghatározott kritériumokat teljesítő hiányszakmákban 18 szakdolgozó OKJ ráépített képzése, valamint a problémafeltáráson alapuló menedzsment jellegű készségfejlesztő továbbképzés 160 fő részvételével.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében, a „Képzési programok az egészségügyi ágazat szolgáltatás-fejlesztése érdekében” – azon belül a „Képzési díj és ösztöndíj támogatása az intézmények számára a Közép-magyarországi régióban” című – pályázati kiíráson elnyert 108 200 893 forint értékű uniós támogatás lehetőséget teremt az intézmény számára arra, hogy a fejlesztések folyamatosságát biztosíthassa.

A mindennapi folyamatok tevékenység során alkalmazott szakmai tudás szinten tartásához és fejlesztéséhez elengedhetetlenek a képzési programok. Ezek támogatása révén az MH EK képes megfelelni a környezet és a szakma állandó fejlődése által megkövetelt elvárásoknak.

Az intézményről és a fejlesztésekről bővebb információt a www.honvedkorhaz.hu oldalon olvashatnak.

Magyar Honvédség Egészségügyi Központ
Cím: 1134 Budapest, Róbert Károly krt. 64.
Telefon: +36 11 465-1800
E-mail: mh.ek.ugyvitel@hr.gov.hu
Honlap: www.honvedkorhaz.hu

Országvédelmi képességüket bizonyítják

TAVASZI ÁTTÖRÉS

KÖZÖSEN KÉSZÜL A NEMZETI CREVAL- (COMBAT READINESS EVALUATION – HARCKÉSZSÉGI MINŐSÍTÉS) ELLENŐRZÉSRE A TATAI MH 25. Klapka György Lővészdandár 1. LővészZászlóalja és az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj 2. Százada. A Szolnoki katonák ilyen feladatban még sosem vettek részt.

Zászlóaljharccsoport-szintű gyakorlatra készül a tatai dandár. A Tavaszi Áttörés 2014 elnevezésű harckésztségi minősítés májusban lesz. Az alegység egyik századát a dandár Szolnokon állomásozó könnyű vegyes zászlóaljának katonái alkotják, akiknek ez lesz az első CREVAL-ellenőrzésük.

– A harccsoportnak az országvédelmi képességét kell bizonyítania. A gyakorlat nemzeti szintű lesz, de a NATO ellenőrzési pontrendszere alapján kell megfelnünk mintegy 1300 feltételnek. Alapvető követelmény például, hogy az alegység feltöltöttsége és a technikai eszközök hadrafoghatósága kilencven százalék fölött legyen – lapozza a felkészülési tervet dr. Lippai Péter ezredes, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj február elseji hatállyal kinevezett

új parancsnoka. – A kapott parancs alapján egy BTR-rel felszerelt századharccsoporttal egészítjük ki a tataiak 1. zászlóalját. Ezt a feladatot a Tabányi Viktor százados által vezetett, logisztikai elemekkel bővített 2. század hajtja végre, mivel nálunk csak ez az alegység rendelkezik ilyen harcjárművekkel. A századot egyébként a harccsoportjelleg, illetve az önálló feladat-végrehajtás felteteleinek kialakítása érdekében szükséges megerősíteni.

A „könnyű vegyesnél” az év elején tervezéssel és a technikai eszközök készletezésével kezdték meg a felkészülést a CREVAL-ellenőrzésre. Az eltelt hónapokban a kiképzés szerves része a rajok és a szakaszok összekovácsolása volt. A század jelenleg a táborfalvai gyakorlótéren tartja foglalkozásait. Az éves-

Dr. Lippai Péter ezredes

MAGYAR HONVÉD

lövészettel egybekötött századszintű, komplex harcászati gyakorlatot májusban, a nullpontnál hajtják végre, majd ezt követően, pár nappal az ellenőrző gyakorlat előtt kerül sor a zászlóaljharccsoport összekovácsolására is.

– A „88-as” még sosem vett részt ilyen ellenőrzésen. Korábban ugyanis a speciális képességek fejlesztése – légi szállíthatóság, katonai rendőri tevékenység, város harc, bonyolult terepviszonyok leküzdése, hegyi kiképzés – volt a felkészítés középpontjában – folytatja Lippai ezredes. – Ezeket a feladatokat mesteri szinten hajtják végre a katonáink, viszont kevésbé ismerik egy lövész-zászlóalj hagyományos tevékenységét, a harcjárműves harcászati mozzanatait. Most viszont ezeket az ismereteket is fel kell elevenítenünk. A missziókban történő részvétel és a könnyű vegyes jellegből adódó speciális feladatok miatt ugyanis az alegységeinknél viszonylag kevés idő maradt a klasszikusan értelmezett lövész kiképzésre. A speciális képességeink megőrzése mellett ezért most lényegesen nagyobb hangsúlyt kap a lövészharcászati kiképzés. Februárban a felkészülést az „alapokkal”, a harc-alaki foglalkozásokkal kezdtük, de a katonák korábbi ismereteinek köszönhetően gyorsított ütemben tudunk ha-

ladni. Célunk, hogy az eddig kissé mellőzött képességünket a lehető leg-rövidebb időn belül a lehető legmagasabb szintre emeljük.

A májusi gyakorlat harcászati feladatait BTR-ekkel fogja végrehajtani a századharccsoport. Ehhez azonban a harcjárművezetők rutinja is frissítésre szorult.

– A korábbi, osztályos fokozataink megvédése mellett megfelelő szintre kell emelni kiképzetségük szintjét, hogy bármely napszakban, biztonságosan tudják végrehajtani a feladataikat – mondja a zászlóalj parancsnoka. – Ráadásul néhány járművezető C típusú jogosítvánnyal került a századharccsoportba, ami viszont nem elegendő a harcjármű

MAGYAR HONVÉD

vezetéséhez. Ezért részt kellett venniük a 2. század tapasztalt BTR-vezetői és technikusai által vezetett tanfolyamon, hogy végül osztályos vizsgát tethessenek. A CREVAL után visszakerülnek majd az eredeti alegységükhöz, de a BTR már nem lesz ismeretlen számukra, a most megszerzett képességeiket bármikor alkalmazni tudják. Egyébként a toronylövészeknek a lövész be-

A harcászati minősítésre történő felkészülés miatt nem állt meg az élet a könnyű vegyes zászlóaljnál. Készülnek a hegyi kiképzésre, a légi szállítási és a harci kutató-mentő feladatok ellátására, zajlik az újoncok szakfelkészítése, s napokon belül megkezdődik az ejtőernyős-táboruk is.

Az alakulat katonáira több hazai és nemzetközi gyakorlat vár idén. A harci kutató-mentők például a NATO-tagországok hadseregeinek hasonló képességgel rendelkező alegységeivel közös kiképzésen vesznek részt, míg a harctéri kutató-mentők Törökországba utaznak, ahol a csapataiktól elszakadt katonák és katapultált pilóták kimentését fogják gyakorolni.

osztású katonákéhoz és a harcjármű-vezetőkhöz hasonló szakharcászati kiképzésen is részt kell venniük, hogy az alapkövetelmény teljesítése mellett bonyolultabb lögyakorlatok végrehajtása során is bizonyíthatassák felkészültségüket. A célok leküzdését most például nemcsak védelemben, álló helyből, hanem mozgás közben is gyakorolják. A BTR-ek alkalmazási lehetőségeinek maximális kihasználásában ugyanakkor nagy segítséget nyújtottak a tatai kolégák; 2. századunk egyébként velük

közösen hajtotta végre a harcjármű-lögyakorlatokat is.

Említettük, milyen fontos a megszerzett ismeretek alkalmazása. A századharccsoport tagjainak személyre szabott, célirányos kiképzéséhez minden bizalommal hozzájárul, hogy Lippai ezredes lövészként végzett, s a debreceni dandár kiképzésért felelős parancsnokhelyetteseként már „levevényelt” néhány CREVAL-felkészülést, s az egyes szakterületekkel szemben támasztott elvárásokkal tökéletesen tisztában van.

ÁRKOZ, MOCSARAS TERÜLETEK, VÍZFOLYÁSOK, PATAKOK LEKÜZDÉSÉRE SPECIALIZÁLÓDOTT A SZENTESI MŰSZAKI EZRED ALACSONYVÍZI HÍDÉPÍTŐ SZÁZADA. A MAGYAR HONVÉDSÉGBEN EGYEDÜLÁLLÓ KÉPESSÉGÜK SZÖVETSÉGESEINK KÖRÉBEN IS RITKASÁGNAK SZÁMÍT.

Katasztrófhelyzetben is számíthatnak rájuk

HÍDÉPÍTŐK

Hatvan tonna teherbírású, 45,1 méter hosszú, kombinált híd építésével kezdődött az idei kiképzési év az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred alacsonyvízi hídépítő századánál. A katonáknak egy fahíd részt és egy TMM-3 típusú nehéz hidrakot készlet egy tagját kellett összeépíteniük.

– Általában évente építünk ilyen hidakat a laktanyánk melletti gyakorlótéren – mutatja a februári kiképzésen készült fényképeket Baranyai István százados, az alacsonyvízi hídépítő század parancsnoka. – Alaprendeltetéséből adódóan ugyanis a mi alegységünk felel a saját csapatok átszegtelt területeken történő akadálytalan mozgásának biztosításáért is. Az ilyen jellegű feladatot úgynevezett alacsonyvízi hidak építésével oldjuk meg.

Baranyai százados évente több hidat is épít csapatával.

Teherpróba. Ez a 27 méteres VIP-tribün a Bevetési Irány 2009 gyakorlatra készült.

A század képes fém aljzatú és fa felületű, úgynevezett vegyes szerkezetű hidak összeállítására is, azonban a kiképzéseken inkább az elemenként épített hidak összeállítását gyakorolják.

– Többnyire kétfajta fahidat építünk – folytatja Baranyai százados. – Az egyik típust teljes egészében a helyszínen, elemenként állítjuk össze. Az aljzat elkészítése után egyesével rakjuk helyükre a hosszartókat és szögeljük fel a pallókat. Ez hosszabb ideig tartó munkával jár, az eredmény viszont egy tartós és külsőre is szép híd. Amikor viszont kevesebb idő áll rendelkezésünkre, akkor az úgynevezett nyompálya-blokkos építést alkalmazzuk. Ennek az a lényege, hogy a helyszínen nem darabonként, hanem előre gyártott, 5x2 méteres blokkokból rakjuk össze a hidat. Ezzel a módszerrel nagyon gyorsan haladunk, a szerkezet később könnyen szét is bontható. Meglehetősen, az így elkészült „ter-
mék” kevésbé tetszetős, de hadihídnak kiválóan megfelel. Hosszuknak nincs jelentősége, a meghatározó szempont az áthidalandó akadály mélysége, ami az utasítások alapján legfeljebb 6-8 méter lehet. Az ennél hosszabb cölöpök azért nem felelnek meg aljzatnak, mert a

Egy híd aljzatának előkészítése.

nagy kilengésük miatt nem elég stabilak. Az egypályás hidak szélessége négy méter körüli – annak függvényében, hogy mekkora a teherbírásuk. Építhetünk úgynevezett kétpályás, kétirányú forgalomra alkalmas hidat is, amelynek alátámasztásai 4,5 méterre vannak egy-

mástól; egy-egy ilyen szakasz legfeljebb hatvan tonnával terhelhető.

A hidak építése a terep felderítésével kezdődik. A megfelelő hely kiválasztásának egyik meghatározó szempontja az, hogy legyen a közelben út. Ha viszont nincs út, akkor az átkelő megkö-

Készül a kombinált híd Szentesen, a laktanya melletti gyakorlótéren.

zelíthetősége érdekében azt minél egyszerűbb megoldással ki kell építeni.

– Miután az előjáró meghatározta, hogy milyen teherbírású és forgalomát-eresztő-képességű hidat kell építenünk, a helyszínen meghatározzuk az áthidalandó akadály méretét, megvizsgáljuk a partviszonyokat és a talaj minőségét – kapcsolódik a beszélgetésbe Gyovai József főtörzsőrmester, a század első szakaszának szakaszaltisztje. – Egy vízfolyás fölé építendő híd esetében ismerünk kell a víz sebességét, mélységét, a vízszintingadozás mértékét és a megfelelő alátámasztás kiválasztásához a meder minőségét is. Mindezek ismeretében már kiszámítható a szükséges anyagmennyiség, az építéshez szükséges katonák száma és az is, hogy mennyi idő szükséges a feladat végrehajtásához.

Művelési területen a helyszínen kivágott fák felhasználásával is képesek hidat építeni a szentesi műszakok. A század tagjainak többsége ugyanis a Magyarországon megszerezhető legmag-

sabb szakmai képzéssel, „lakott területi fakitermelő” végzettséggel rendelkezik.

– A kiképzéseken, a gyakorlatokon a honvédség által beszerzett erdei fenővel dolgozunk, a fát 5-6 méter hosszú rönkök formájában kapjuk – veszi át a szót Blaskovics Sándor törzsőrmester, az első szakasz megmunkáló rajának rajparancsnoka. – Ebből gyártjuk a szükséges hídelemeket. Minden egyes rönköt többször is a keretfűrészbe – gatterbe – kell helyezni, míg elkészül a megfelelő méretű fűrészáru. Ezután a deszlelő alátámasztás kiválasztásához a meder minőségét is. Mindezek ismeretében már kiszámítható a szükséges anyagmennyiség, az építéshez szükséges katonák száma és az is, hogy mennyi idő szükséges a feladat végrehajtásához.

A cölöpözés előkészítése Kolontáron, két oldalról...

... és a kész híd a Torna-patakon.

A cölöpök talajba hatoló végeit kihegyezzük, bevasaljuk és méretjeleket tüntetünk fel rajtuk, hogy az ütészél ellenőrizhető legyen a süllyedésük mértéke, amiből a talajellenállásra lehet következtetni. A felső végük átmérőjét 22 centiméteresre, a kalapács befogójának méretére szűkítjük és egy furaton át kötelel rögzítünk rá, hogy a cölöpöző be-
rendezés daruja fel tudja emelni.

A hídepítőkhöz elsősorban szakirányú végzettséggel rendelkezők kerülhetnek. Az alegységnél alapvetően ácsok, asztalosok, fagegmunkálók dolgoznak.

– A Magyar Honvédségnél nincs hasonló képességű alegység, de az alacsonyvízi hídepítő századunk nemzetközi viszonylatban is kuriózumnak számít. A délszláv háború után például Szarajevótól 25 kilométerre az ezredünk katonáinak kellett felépíteniük egy két forgalmi sávú, 40 tonna teherbírású, 32 méter hosszú, 7,5 méter széles hidat – mondja Nyers József ezredes, az alakulat parancsnoka. – A kolontári vörösiszap-katasztrófa elhárításában is részt vettünk, a katasztrófa másnapján már a helyszínen voltunk. A 2. hídepítő századunk a Torna patakba lerakott egy TMM-3-as elemet, az alacsonyvízi hídepítők pedig éjszaka, zuhogó esőben, vaksötétben hat óra alatt leburkolták, elkészítették a feljárókat és a korlátokat, hogy az ideiglenes híd alkalmas legyen személygépjárművek forgalmára és gyalogosközlekedésre egyaránt. Pár nap múlva pedig egy állandó hidat is építünk a Tornán. A harminc katonára által egy hét alatt elkészített hidat a mai napig használják, s egy emlékművet is állítottak mellé.

Az előre tervezhető és a váratlan feladatokat végrehajtása mellett az „alacsonyvíziek” szorosan együttműködnek a honvédség más alakulataival is. Építettek például a nullaponton egy hidat „csak” azért, hogy a tűzerek azt kiképzés gyanánt szétlőhessék, a 2009-es Bevetési Irány gyakorlaton, Ercsiben pedig egy 27 méteres VIP-tribűnt kellett összehajlítaniuk. A köztársasági elnök is eről nézte végig a bemutatót. Fából a század – az ajtótól az utak megerősítését biztosító elemeken át az óvóhelyekig – bármit képes elkészíteni. Taszáron, a volt amerikai bázis fatemplomát (ami jelenleg repülőmúzeum) is ők újították fel, s mint hírlík, több önkormányzat velük szeretné rendbe hozni a település hídjait.

HANGTALAN PACSIRTA

A MAGYAR HONVÉDSÉG „PACSIRTAFÉSZKE” DEBRECEN: ITT TALÁLT OTTHONRA UGYANIS A TÖBB MISSZIÓS VÁLTÁST MEGJÁRT, 2009-BEN VÁSÁROLT, AZ IZRAELI ELBIT CÉG ÁLTAL GYÁRTOTT HÁROM SKYLARK (PACSIRTA) I LE TÁVOLRÓL IRÁNYÍTOTT FELDERÍTŐ-REPÜLŐGÉP.

A „pacsirtafészkek” létrehozásakor azért esett ránk a választás, mert mi vagyunk a honvédség egyetlen felderítő-zászlóalja – mondta Varga Zoltán őrnagy, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 24. Bormemiszsa Gergely Felderítő-zászlóaljának megbízott parancsnoka. – A Skylark-rendszer kezelőinek első csoportját Izraelben képzítették fel. Az UAV-képesség (unmanned aerial vehicle – pilóta nélküli légi jármű) nagyban elősegíti a szárazföldi csapatok védelmét, ezért nagy segítség volt ez az Afganisztánban tevékenykedő magyar tartományi újjáépítési csoportok (Provincial Reconstruction Team – MH PRT) számára is. A Skylark használatával a különböző feladatok végrehajtására kiküldött csoportok előtt láthattuk a terepet, az eseményeket, felderíthettük a különböző útvonalakat, s így meg tudtuk mondani a parancsnoknak, hogy az adott terüle-

ten van-e, készül-e bármi ellenünk, a kormányellenes erők milyen tevékenységet folytatnak. Ez a felderítési-megfigyelési képesség nappal és éjjel is az MH PRT-k rendelkezésére állt, hiszen egy nagyjából 15 kilométer sugarú körben bárhova elrepthető az eszköz. Ez lehet egy előre megtervezett útvonalon, automatikusan végigrepült feladat, de ha az operátor bármit észlel, akkor azonnal közbeavatkozhat, s abba az irányba terelheti a képi felderítést, ahol értékelése szerint valami fontos dolog történik.

A Skylark ugyanakkor nem csupán Afganisztánban, hanem itthon, országvédelmi feladatok esetén is segítséget jelenthet, legyen szó természeti vagy ipari katasztrófáról (árvíz, vörösiszap-katasztrófa stb.) A mobil, terepjáró gépjárműre telepített vezetési ponttal költséghatékonyabb is reptetni a kisebb eszközt, mint akár egy JAS-39

MAGYAR HONVÉD

A Skylark I LE-rendszer elemei.

Grípet vagy egy szállítóhelikoptert. A távolról irányított felderítő-repülőgép azokon a helyeken is képes megoldani

a feladatokat, ahová gyalogosan vagy csónakkal veszélyes lenne bemenni. Sőt, a gép elvesztése esetén sem

forogna veszélyben emberélet. A nagyvilágban a távolról irányított repülőgépek egyre szélesebb körben és számban, egyre fejlettebb felderítőrendszerrel dolgoznak – tette hozzá Varga Zoltán őrnagy. – A Skylark egy zászlóalj tevékenységét támogatni képes kis eszköz, s minél több ilyen távolról irányított felderítő-repülőgépre lenne szükségünk; a 2009 óta alkalmazott repülőgépek elhasználdottak, hiszen nagyon sok bevetést hajtottak már végre. A további repülőgépek megvásárlása és hadrendbe állítása természetesen az ország gazdasági helyzetének függvénye.

A felhasználói tapasztalatokról már Márián Csaba főtörzsőrmester, a zászlóalj pilóta nélküli felderítőszakasznak állomásparancsnoka beszélt. Az Afganisztán megjárta régi „pacsirtás”, hiszen 2009. január elsején került a szakaszhoz. – A PRT-9 váltásban a Skylark bebizonyította, hogy értő kezekben fontos eszköz lehet. A rendszer gyakorlatilag zászlóaljszintű, valós idejű vizuális felderítési feladatok végrehajtására alkalmas. Azonnali életképet kapunk mindenről, és

Munkaállomás a páncélozott Mercedesben.

MAGYAR HONVÉD

Afganisztán, feladatra készül a csoport és a Skylark.

A könnyű gép akár kézből is indítható.

fényképeket is tudunk készíteni, maximum 15 kilométer hatótávolságon belül. A feladatok végrehajtása során a terepviszonyokat is figyelembe kell venni: ha hegyek közt „repülünk”, minél magasabb pontra próbálunk kitelepülni, hiszen az irányítás csak úgynevezett letelepített állomással lehetséges, mozgó gépkocsiból nem.

A főtörzsőrmester és két (a gép irányítását, illetve a repülőgép indítását végző) beosztottja az átlagos bevetés feladatait már előző nap megkapja. A végrehajtás részletes és gyors megtervezését megkönnyítheti számukra a bevetési körülmények (például a fel- és leszállás helyének) rutinszerű ismerete.

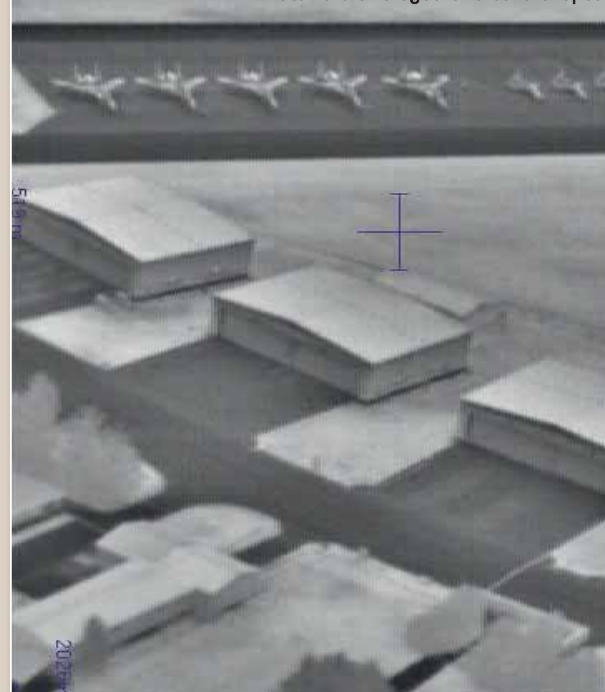
A bevetéskor a páncélozott Mercedes terepjáróra épített állomással, valamint a biztonságért felelős Force Protection (saját erő védelme) csoporttal a felszállás előtt

SKYLARK I LE

A Debrecenben is használt Skylark I LE-t az izraeli Elbit cég fejlesztette ki. A cél egy kisméretű, harcászati megfigyelő és felderítő, távolról irányított repülőgép (UAV) megalkotása volt, amely méreténél és kis tömegénél (7,5 kilogramm) fogva gyalogosan is szállítható. Ezért volt fontos az is, hogy a katonák szerszámok nélkül tudják össze- és szétzerelni. A Skylark akár kézből vagy egy, a helyszínen levett acélrúd és a rá rögzített gumikötél segítségével is indítható. A villanymotorral meghajtott vonólégszavár miatt a gép halk, repülés közben pedig nehezen észlelhető – ez utóbbit segíti elő halványzürke festése is. A 4500 méter magasba emelkedni képes repülőgép nappali televíziós (CCD) és éjszakai infravörös (FLIR) kamerával szerelhető fel 1,1 kilogramm össz tömegig. A kamera képét valós időben látja az irányítóállomás operátora és az állomásparancsnok. Az irányítóállomás egy hordozható, ütés-, por- és vízálló katonai számítógép.

A Skylark I LE a legfeljebb háromórás, a terepviszonyoktól és a repülési profiltól függően 20–40 kilométeres hatótávolságú repülést követően a leszállást is a lehető legegyszerűbb módon oldja meg. A fedélzeti számítógép az előre kijelölt pont felett kis sebességgel, nagy állásszögű repülési manővert hajt végre, a gép így elveszti a felhajtóerőt, s a törzs alá beépített, felújítható légszákra érkezik le, elkerülve a géptörzs sérülését. A modulrendszerű kialakításnak köszönhetően az esetleg megsérült elemek gyorsan, könnyen cserélhetők.

Kecskemét, 2013-as repülőnap: Pacsirta-szemszögből az orosz Szuhoj-sor.

legalább másfél órával érkeznek a kijelölt telepítési pontra. A Skylark összeépítése után a rádiós bejelentkezés, majd a felszállási engedély megkérése következik. Óvatosnak kell lenni, hiszen akár több más repülőgép is mozoghat a környező légterekben. Ha minden rendben van, következhet a menetszlop tervezett útvonalának vizuális felderítése. Ha nem találtak semmi gyanús jelet, akkor indulhat el a menetszlop, amelynek útvonalát, környezetét körülbelül egy kilométeres távolságból figyelik a távolról irányított repülőgépek segítségével. Az oszlop parancsnokát folyamatos információval látják el mindaddig, amíg azt a gép hatótávolsága lehetővé teszi. – A 9. váltás vezetése elégedett volt a munkánkkal; a Skylark kamerarendszere és a kezelők tapasztalata megfelelő segítséget, biztonságérzetet jelentett számukra. A kezdeti nehézségeken átsegítő próbarepülések után a PRT hatékony eszköze lett a Skylark, s nagyon örültünk annak, hogy az UAV-t és tudásunkat használni tudták – tette hozzá Márián Csaba.

– Jól vizsgázott a „gép”: a magyar misszió támogatását megfelelő, megbízható eszközzel gyakorlatilag balesztmentesen, póttalkatrések felhasználása nélkül hajtottuk végre – értékelt a főtörzsőrmester.

A kezelők Afganisztánban jelentős szakmai gyakorlatra tehetek szert. Márián Csaba itthon is parancsnoki beosztásban dolgozik, de mint mondta, egy tanfolyamon sem szerezhető meg a műveleti területi tudás, amikor azonnal kell értékelni egy képet, egy helyzetet.

– Sok minden múlik a csapatmunkán, hiszen az egyik beosztottam irányítja, a másik meg „fellövi” a gépet, s parancsnokként én felelek a végrehajtás egészéért, de a feladataim közé tartozik az elemzés, az információk azonnali kezelése, továbbítása is. A kinti sivatagos környezet, a zöld terület hiánya miatt kevés a vizuálisan azonosítható tájékoztatósi pont, ezért is nagyon oda kellett figyelni. Ha az ember 2-3 órán keresztül egy kijelző előtt ül és koncentrálni, nagyon el tud fáradni. A figyelmünk fenntartása szempontjából egyetlen könnyítős volt: a Skylark a festése miatt már 300-400 méter magasban gyakorlatilag láthatatlan, az elektromos hajtóműve pedig lényegében hallhatatlan. Így legalább a megtámadására nem kellett számítanunk – jegyezte meg Márián Csaba.

Két légcsovar, sokrétű feladat

IGÁSLOVAK

A VILÁG SZINTE MINDEN FORRONGÓ TERÜLETÉNEK LÉGTERÉBEN REPÜLTEK ÉS REPÜLNEK AZ „ANCSÁK”, LEGYEN SZÓ AFRIKÁRÓL, ÁZSIÁRÓL VAGY A KÖZEL-KELETRŐL. IGAZI IGÁSLOVAK AZ ANTONOV CÉG TAKTIKAI SZÁLLÍTÓGÉPEI.

Az Antonov An-24 – amely a teherszállító változat, az An-26 őse – egyszerű utasszállító repülőgépnek készült. Az Oleg K. Antonov vezette repülőgéptervező-irodában az 1950-es évek végére már az elavult, hagyományos robbanómotoros hajtóművel repülő Iljusin Il-14 leváltásán munkálkodtak: egy modern, gázturbinás-légcsavaros meghajtású, 32–40 utas befogadására alkalmas repülőgép kifejlesztése volt a cél. A kis és közepes távolságú repülésekre szánt, előkészítetlen felszállópályák használatára tervezett repülőgéppel az akkori Szovjetunió nagyvárosoktól távoli, vidéki repülőtereit kívánták lebonyolítani. Ennek megfelelő a gép felépítése is: a vállszárnyas kialakítás miatt a két, egyenként 2400, később 2550 lóerős felszállóteljesítményű Ivcsenko AI-24A gázturbina nehezebben szívja be a földön lévő

A szarkormányánál Bakó István nyugállományú vezérőrnagy, a légierő egykori vezérkari főnöke.

Az AI-24T hajtóműgondolójá rejtji a futóművet is.

törmelékeket, s így a négytollú, állandó sebességű légcsovar is védettebb. A gép robusztus felépítése, a sokat tűrő, a talajviszonyoktól függően a pilótáfkékből változtatható nyomású abroncsokkal felszerelt futóműve, valamint sárkányszerkezete is a kemény körülmények közötti üzemeltetést segíti. Csakúgy, mint a minimális infrastruktúra-igény. Kis túlzással, ahol kerozint tud tankolni, ott képes is üzemelni az An-24-es, köszönhetően a bal hajtóműgondolába épített TG-16M segédgázturbinának (APU), amely a repülőgép áramellátását biztosítja a földön. Mindkét légcsovar és a szélvédő is elektromos jégtelenítőszerrel kapott, a szárnyakat a hajtóműből elvezetett forró levegő jégteleníti. A gép orra az akkori szovjet szoká-

soktól eltérően nem üvegezett; a műanyag orrkúp mögé a RPSzN-2AN Emblema időjárás-felderítő radarrendszer került. A gép rendelkezett robotpilótával, műszeres navigációs rendszerrel és műszeres leszállítórendszerrel is.

A 21 ezer kilogrammos legnagyobb felszállótömegű repülőgép kor- és mérettársaihoz képest kiváló tömeg/teljesítmény aránnyal rendelkezik, így rövidebb kifutópályákról is képes felszállni.

Az első prototípus 1959. december 20-án mutatkozott be. Az elősorozat első öt repülőgépe természetesen az állami légítársaság, az Aeroflot flottájába került. A menetrendszerű repüléseket 1963 szeptemberében kezdték el. A légítársaság igényeinek megfelelően két piló-

ta, egy fedélzeti mérnök, egy rádiós és egy navigátor adta a gép személyzetét.

A típus sikere nem maradt el: több mint 1300 példány készült el az An-24-es különböző változataiból. Az An-24A alapváltozat a 44 férőhelyes prototípus-hoz képes 6 utassal többet tudott szállítani. Az An-24B már oldalanként egy-egy pluszablakkal, egyszerűsített féklapszerkezettel és átalakított szárnyszerkezettel készült. Ha teherszállításra használták, az ülések és utasok helyett 5400 kilogramm teheráruval tudott felszállni. Ha a gépeket fontos személyek szállítására alakították ki, 20-28 személyt tudott nagyobb kényelemben szállítani. A gép exportváltozata az An-24V jelzést kapta.

Az An-24 harmadik prototípusát alakították át az első katonai változat, az An-24T prototípusának. A légierő kívánságára, az 1962-ben elvégzett első tesztek után alaposan átalakították a gépet, hiszen sem a hatótávolság, sem a rakodási lehetőségek nem voltak megfelelőek. Továbbfejlesztett, 2820 lóerős teljesítményű AI-24T hajtóművek, nagyobb üzemenyagtarályok, új teherterajtó, a domborzat térképezésére is alkalmas PSzBN-3N Emblema radar, 42 felhajtható ülés vagy 24 hordágy; a sorozatgyártású An-24T már valóban katonai repülőgép lett. A polgári An-24RV és RT változatokat az RU19A-300 kombinált APU/sugarhajtómű került a bal hajtóműgondolába, ez plusz 2,16 kN tolerőrt adott a gépnek.

A magyar légierő segélyszállító An-24V repülőgépe Bukarestben.

Ezzel indult a sikertörténet: az An-24RV utasszállító változat.

A „kórházgéppé” átalakított orosz An-26-os.

Az antennaeerdő áruklodó: egy An-26RT elektronikai felderítőgéppé.

A legfejlettebb An-24-es a típus kínai változata, a Xian MA60.

1967-ben egy egészen különleges An-24B készült el, alkalmazkodva a hidegháborús elképzelésekhez. Ekkor a két egymásnak feszülő világrend mindkét oldalán úgy gondolták, hogy a harmadik világháború idején atom-, vegyi és biológiai fegyvereket is bevetnek. Az An-24RR változat feladata a légi felderítés volt, ehhez az orrfutó mögött, a géptörzs alsó részére két mintavételező szondát helyeztek el, melyben speciális papírszűrőkkel „fogták meg” a radioaktív részecskéket. A pilótafülke mögött mindkét oldalon egy-egy kisebb szondával keresték a kémiai harcanyagokat. Sőt, az An-24RR egy távirányítású rendszerrel a leszállóhelyről is tudott talajmintát venni, s képes volt a már begyűjtött mintákat a géptörzsben kialakított, légmentes laborhelyiségbe juttatni. 1968-ban három újabb gépet alakítottak át; szerencsére az eredeti feladatok végrehajtása (és a világháború) elmaradt, így a gépek a szovjet atomkísérletek során gyűjtötték a mintákat. Gyakran megfordultak a nukleáris ipari létesítmények felett, a radioaktív szennyezés jeleit keresve.

A Szovjetunió után Kína lett a második legnagyobb An-24 gyártó. Az ország még 1966-ban kezdte meg a tárgyalásokat a típus licenccé vált gyártásáról. A Hszian Y-7 néven ismertté vált kínai repülőgép az An-24RV kínai változata volt, WJ-5A1 turboprop hajtóművekkel készült, prototípusa 1970. december 25-én emelkedett a levegőbe. A kulturális forradalom miatt a sorozatgyártás csak 1984-ben kezdődhetett meg. Az Y-7H az An-26-os teherszállító repülőgép engedély nélkül gyártott másolata, míg az MA60 az Y-7 alaposan továbbfejlesztett, jelenleg is gyártott változata. Ez az 56 üléses utasszállító repülőgép már modern, kanadai Pratt & Whitney Canada PW127J hajtóműveket, továbbá nyugati elektronikai, navigációs és kommunikációs rendszereket kapott.

Az An-24T komoly hátránya volt, hogy a farokrésze nem rendelkezett lehajtható rámpával, így a gép rakodása nehézkes, a szállítható teher mérete pedig korlátozott

volt. Kellott tehát egy olyan repülőgép, amelybe kisebb járművekkel is be lehet hajtani, s amely alkalmas teherernyővel ellátott felszerelések ledobására is. Ez lett az An-26-os repülőgép, amelynek prototípusa 1969. május 21-én repült először. A hátsó részében alaposan áttervezett, 26 centiméterrel hosszabb repülőgép alsó részére elhelyezett pótvészérsíkok méretét és helyét megváltoztatták, megnőtt a függőleges és a vízszintes vezérsíkok mérete is. A gép a továbbfejlesztett Ivcsenko AI-24VT hajtóműveket kapta, egyenként 2820 lóerős teljesítménnyel, a bal gondolában a RU19A-300 kombinált APU/sugárhajtóművel. A kevesebb ablak mellett feltűnő „jelenség” a pilótafülke mögött, bal oldalon kialakított plexiaburék. A gép orrában a korai példányoknál a PSzBN-3N, a később gyártottakéban a modernebb Groza-26 radar dolgozik.

A teher- és személyszállításra, teherdobásra, ejtőernyősök ugratására kiválóan bevált An-26-osból számos különleges változat készült. A navigátorok oktatására használt An-26Sh teherteret alaposan átalakult: a kiképzendő növendékeket 10, az oktatót egy munkaállomás várja. A gépekkel a szovjet légierő Antonov és Iljuszin gyártotta teherszállító repülőgépeinek navigátorait képezték ki.

Az An-26RT típusjelzés rögtön két eltérő változatot is jelölhet. Az első változat elektronikai felderítő-repülőgép, amely az ellenséges radar- és kommunikációs rendszerek felderítésére, azonosítására, helyzetük meghatározására alkalmas. A repülőgép fedélzeti rendszereiről és a munkaállomásokról – érthető okokból – keveset lehet tudni, de a gép törzsén természetesen azonnal

Szárny a szárnyhoz.

A sokoldalú szállítórepülőgép gravitációs bombát is hordozhatott.

feltűnnek az extra antennák. A gépek a fényképek és a hírszerzői jelentések szerezésére Afganisztánban is, ahol az 1979–1989 közötti háború során a mudzsahed erők rádióhívásait keresték. Érdekes, hogy egy-egy elektronikus felderítő An-26-ost – An-26SM és An-26Z-1 típusjelzéssel – a Német Demokratikus Köztársaság és Csehszlovákia is épített, saját erőből.

Egy másik An-26RT – a szakirodalomban An-26RT(R) és An-26PP jelzéssel is feltűnő – változatot a törzs alatti speciális konténerrel lehet megismerni. A 42 példányban épített repülőgép elsődleges feladata a hadszíntér kommunikációjának javítása: a repülőgép légi rádióátjátszó-állomásként repülhet a kijelölt terepszakasz felett. Ez főleg a nagyobb távolságok vagy a hegyvidéki, a rádiózást megnehezítő terepviszonyok

közt lehet fontos, mint ahogyan ezt ma is lehet tapasztalni Afganisztánban. Persze 1989 előtt is ez volt a helyzet a távoli hadszíntéren, ezért rendszeresen Kabul felett körözött egy An-26RT, egyfajta szupermagas rádiótoronyként funkcionálva.

Készült kórházgép is a típusból: a két An-26M teherterébe egy intenzív osztálynak megfelelő, betegkezelésre alkalmas egységet és egy műtőt építettek be. A gép hátsó részében egy kisebb pihenőhelyiséget kapott az egészségügyi személyzet. A bal hajtóműgondolában a RU19A-300 kombinált APU/sugárhajtóművet a TA-9 segédgázturbina váltotta, amely az egészségügyi felszerelés megnövekedett áramigényét is képes kielégíteni. A két repülőgép a szovjet hadsereg számos katonájának életét mentette meg Afganisztánban.

A feladat végrehajtva, jöhet a jól megérdemelt éjszakai pihenés.

A Monarchia hadereje a Nagy Háború előestéjén

BOLDOG BÉKEIDŐK

AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA A KORABELI EURÓPA EGYIK VEZETŐ HATALMÁNAK SZÁMÍTOTT, DE VAJON RENDELKEZETT-E A POLITIKAI SÚLYÁNAK MEGFELELŐ HADERŐVEL?

Az 1867. évi kiegyezés eredményeként létrejött Osztrák–Magyar Monarchiában a külügy és a pénzügy mellett a hadügyet is közös ügynek nyilvánították, így ennek szellemében került sor a véderő kialakítására, amely az uralkodó által 1868. december 5-én szentesített törvények értelmében a szárazföldi hadseregből és a haditengerészetből állt. Előbbi hármas tagolású volt: a császári és királyi (más néven közös) hadsereg, a magyar királyi honvédség és ennek osztrák megfelelője, a Landwehr, illetve a két népfőlkelés (m. kir. népfőlkelés, valamint a Landsturm) alkotta. A közös Hadügyminisztérium és az uralkodó, vagyis a legfőbb hadúr között a Katonai Iroda közvetített, míg a katonai vezetés a vezérkar kezében összpontosult. Emellett a magyar királyi honvédségnek és a Landwehrnek egyaránt volt miniszteriuma és főparancsnoksága is.

OSZTRÁK TÚLSÚLY

A közös hadügyminiszter alárendeltségébe tartozó császári és királyi hadsereg vezényleti és szolgálati nyelve a német volt, békeidőben keretrendszerben és az általános védkötelezettség elvén működött. Nemzetiségi összetétele többek között a szárazföldi hadseregből és a haditengerészetből állt. Előbbi hármas tagolású volt: a császári és királyi (más néven közös) hadsereg, a magyar királyi honvédség és ennek osztrák megfelelője, a Landwehr, illetve a két népfőlkelés (m. kir. népfőlkelés, valamint a Landsturm) alkotta. A közös Hadügyminisztérium és az uralkodó, vagyis a legfőbb hadúr között a Katonai Iroda közvetített, míg a katonai vezetés a vezérkar kezében összpontosult. Emellett a magyar királyi honvédségnek és a Landwehrnek egyaránt volt miniszteriuma és főparancsnoksága is.

A huszárok jellegzetes kék-piros egyenruhájukban vonultak harcba, a tábori sűrű szürke színű viseletre csak 1915-ben tértek át.

A Monarchia haderejének alakulatait békében csak keretek alkották.

zően száztizenkettőre emelték, amelyekből 47 esett Magyarország, négy pedig az 1908-ban anektált Bosznia-Hercegovina területére, míg a három partvidéki kerület elsősorban a haditengerészet részére volt fenntartva. Minden kerület (természetesen leszámítva a haditengerészetieket) egy közös gyalogezredet állított ki.

Eleinte a haderő második vonalába tartozott az akkor még csak gyalogos és lovas alakulatokból álló – egyaránt 1868-ban létrejött – magyar királyi honvédség, illetve az osztrák Landwehr. Mindkettő élén főparancsnok állt, hivatalos szinten a közös hadügyminiszter (tehát nem a közös hadügyminiszter) intézte. Sorozott seregek voltak, békében csak keretek alkották csapataikat, hasonlóan a közös haderőhöz. A honvédségnél a vezényleti és a szolgálati nyelv a magyar (a horvát egységeknél a horvát) volt, a Landwehr esetében pedig a német. Egy-egy fegyvernem szabályzatai, haditechnikai eszközei, felszerelése, jelvényei, rendfokozati jelzései meggyeztek a közös hadseregben, a honvédségnél és a Landwehrnél. Az utóbbi kettő fejlesztése egyébként a századforduló után vett lendületet: 1908-ban mindkettőnél felállítottak géppuskás osztagokat, sőt, a Landwehr ugyanebben az esztendőben egy új fegyvernemet, a tüzérséggel is bővült (a honvéd tüzérség csak 1913-ban alakult meg). Mindezek eredményeként az első világháborút közvetlenül megelőző időszakra a honvédség és a Landwehr is be-

került a Monarchia haderejének első vonalába.

1868-ban a haderő harmadik (1914-től második) vonalát a magyar királyi népfőlkelés, illetőleg ennek osztrák párja, a Landsturm alkotta; ide tartozott minden hadköteles férfi, egészen 42 éves koráig.

Ha már szóba került a szolgálati kötelezettség időtartama: a közös haderőnél ez kezdetben három év tényleges és hét év tartalékos szolgálatra oszlott, amit 10 év póttartalék követett. A haditengerészetnél négy évet kellett eltölteni a sorhad állományában, öt évet tartalékosként, három évet pedig póttartalékosként. A honvédséghez és a Landwehrhez közvetlenül besorozottak 12 évet szolgáltak. Az 1889. évi új véderőtörvény mindebben lényeges változást hozott: a gyalogságnál, a vadászcsapatoknál, a tüzérekénél, a műszakiaknál, valamint a honvédség és a Landwehr összes alakulatánál két évre csökkent a tényleges szolgálati idő. A lovasságnál és a lovas tüzérekénél ugyanakkor maradt három év, a haditengerészetnél pedig négy év. A tartalékos kötelezettség 36 éves korig tartott.

HADIFLOTTA: UTOLSÓ A SORBAN

A szárazföldi haderőnem mellett eltörpült a német vezényleti és szolgálati nyelvű, három bázison, Polában, Sebecinóban és Cattaróban települt, 1913-ban húszezer fős létszámú császári és királyi haditengerészeti flotta, amely az

A szép **Bajusz** az ifjú legfőbb díze. A bajusztalan nem talál a léányoknál szerelmese. Bajusz nélkül nincsen eskü. A kinek még nincs bajusza, az csak azonnal rendeljen egy szelencze **Musfacher balzsamot** Paul Rosse, Frankfurt/Main, Schillerstrasse 12. Bámolni fogja az eredményt. Doboza az egész.

MARELLA YER TELEFON 42. 5701 A **MAGYAR SZÍNHÁZ** Budapest, Jókai tér, 1904. szept. 14. Szék. **A CSÁSZÁR KATONÁI**

A boldog békeidőkben a katonalelet szépségeit magasztalták.

A Monarchia négy, csupa nagy kaliberű ágyúval felszerelt csatahajója közül három: a SZENT ISTVÁN, a TEGETTHOFF és a VIRIBUS UNITIS.

első világháború kiterésekor utolsó volt a nagyhatalmak hadiflottái között, még a rivális olasznál is gyengébbnek számított. Bár az 1911 és 1914 között vízre bocsátott négy, csupa nagy kaliberű ágyúval felszerelt úgynevezett dreadnought-típusú csatahajó, a VIRIBUS UNITIS, a TEGETTHOFF, a PRINZ EUGEN és a SZENT ISTVÁN komoly erőt képviselt, a flotta így is csak a Monarchia 2100 kilométer kiterjedésű adriai partvidékének védelmére volt alkalmas.

A dualista állam ugyanakkor a Dunán a második legutóképebb folyami erővel rendelkezett, amely már a hadüzenet másnapján, 1914. július 29-én akcióba lendült: a Zimonyból kifutott TEMES, BODROG és SZAMOS hajnali 2 óra 20 perckor lőni kezdte Szerbia fővárosát, Belgrádot. A haditengerészet első hősi halottja szintén flottillás volt: a LEITHA fedélzetén szolgáló Huj Ferenc matróz 1914. augusztus 12-én esett el. Az első hajót ugyanakkor az adriai-tengeri flotta veszítette: a Montenegrórt blokád alatt tartó hajóhad egyik egységét, az SMS ZENTA cirkálóat augusztus 16-án egy francia–angol hajóraj támadta meg, s alig egy óra alatt hullámsírba küldte.

A háború előestéjén a Monarchia haderejét 450 ezer fő alkotta, a mozgósítás utáni hadilétszáma pedig 1,8 millió fő volt; ennek mintegy 30 százalékát Magyarország adta. A császári és királyi hadsereget 16 hadtestbe szervezték, ezek közül nyolc Ausztriából, hat Magyarországról, kettő pedig Bosznia-Hercegovinából egészült

ki. A 33 gyaloghadosztály közül 12, míg a kilenc lovashadosztályból négy rekrutálódott Magyarországról, ennek ellenére alig akadt tisztán magyar leghőzűségű alakulat: az ország területéről kiegészült 47 közös gyalogezredből hét, a 16 huszárezredből kilenc, a 32 honvéd gyalogezredből 11, a tíz honvéd huszárezredből pedig csak három olyan akadt, amelyet színmagyar állomány alkotott.

A magyar királyi honvédség békelelétszáma meghaladta a harmincezer főt, hadiállománya 200 ezer katona volt. Kötelékébe nyolc gyalog- és két lovashadosztály, továbbá nyolc tüzérdandár tartozott. Az osztrák Landwehr nyolc gyaloghadosztállyal, lovassága hat ulánus- ezreddel, egy tiroli és egy dalmát or-

Gyakorol a gyalogság: rájuk a Monarchiában is csatát eldöntő fegyvernemként tekintettek.

szágos lovas lövésoszttal, valamint 8–8 tábori ágyús és tarackos oszttal rendelkezett.

TAPASZTALATOK NÉLKÜL

A Monarchia haderejét az első világháború előtt mindössze egyszer – Bosznia-Hercegovina 1878. évi okkupációja, azaz katonai megszállása során – tették ki komolyabb erőpróbanak. A műveletben szerephez jutott közös ezredek többsége magyar vagy horvát kiegészítésű volt, amelyeknek a muzulmán felkelőkkel és az oldalukon hadba szálló reguláris török erőkkel – mintegy 90 ezer fővel – kellett megküzdeniük. A mindössze néhány hétig tartó hadjáratban az osztrák–magyar alakulatok vesztesége elérte az 5000 főt. Ezen kívül a Monarchia katonáinak a cattarói-öböl környékén kitört lázadás leverése (1869), illetve a Hercegovinában, Dél-Bosznia-ban és Dél-Dalmáciában kirobbant fegyveres felkelés megfékezése (1882) során volt alkalmuk bizonyítani felkészültségüket. 1882 és 1914 között azonban – leszámítva néhány békefenntartó akciót – semmiféle hadműveletben nem vettek részt, így az első világháború kiterésekor az európai nagyhatalmakkhoz képest ők rendelkeztek a legkevesebb harci tapasztalattal.

A Monarchia hadvezetése mindazonáltal megismerhette a modern háború jellegzetességeit: a századforduló környékén lezajlott jelentősebb fegyveres konfliktusaiban (angol–búr háború, orosz–japán háború, első Balkán-hábo-

rú) ugyanis önkéntesekkel, katonai megfigyelőkkel vagy katonai attasékkal képviseltette magát. Az összegyűjtött harctéri tapasztalatokat, tanulságokat azonban a katonai vezetése alig-alig vette figyelembe a haderő fejlesztése során. A vetélytársakkal szembeni lemaradáshoz hozzájárult az is, hogy a politikusok nem a jelentőségéhez mérten kezelték a haditechnikai eszközök robbanásszerű fejlődését, illetve ezeknek a hadászatra és a harcászatra gyakorolt hatását. Ez a hozzáállás az állandóan alacsony szinten tartott katonai kiadásokkal párosult, így nem meglepő, hogy a Monarchia fordította a legkevesebb összeget védelmi kiadásokra az európai nagyhatalmak közül. A közös hadsereg fenntartási költségei 1913-ban 910 millió koronát tettek ki. Ehhez a magyar államháztartás 250 millióval járult hozzá, míg a magyar királyi honvédség működtetése 111 millió koronát emésztett fel.

A négy, egyenként több milliós hadsereget felvonultató kontinentális nagyhatalom – Franciaország, Oroszország, Németország és az Osztrák–Magyar Monarchia – stratégiai a megvívandó Nagy Háborút a 19. századi fegyveres konfliktusok nagyobb volumenű megismétlődéseként fogták fel, és a századfor-

Bár a magyar királyi honvédség már 1868-ban létrejött, tüzérsége csak 1913-ban alakult meg.

dulón lezajlott háborúk (például az orosz–japán háború) tapasztalatait nemigen vették figyelembe. Mi több, azt a hibás következtetést vonták le, hogy a haditechnikai eszközök fejlődése, számuk gyarapodása a háború gyorsabb befejeződéséhez fog vezetni. Úgy vélték: a tüzérséggel és lovassággal támogatott gyalogság dönti el a harcok kimenetelét,

mindezt ráadásul igen rövid idő alatt, hiszen a hadseregek most sokkal nagyobbak és gyorsabban fel is sorakoznak. A négy kontinentális hatalom így csak néhány hetes, esetleg néhány hónapos támadó háborúra készült, s ezzel összefüggésben alakult például az angol expedíciós erő hadászati koncepciója és felvonulása is.

TÉVES ELKÉPZELÉSEK

A gyalogságra tehát a Monarchiában is csatát eldöntő fegyvernemként tekintettek, a frontális támadásban látták a győzelem zálogát. Rövid ideig tartó védekezésre számítottak, lövészárók-háborúra nem, ez tükröződött a kiképzésben is. Hamar kiderült azonban, hogy a haderő alkalmazására vonatkozó hadászati, harcászati elképzelések, kiképzési alapelvek tévesek.

1914 nyarán a Monarchia hadereje a leggyengébb volt a kontinentális hatalmak haderői közül, e szempontból elég összevetnünk a tüzérségét a szövetséges németekével, illetve a legfőbb rivális oroszokéval. Az első világháború előestéjén Ausztria–Magyarország e fegyverneme összesen 2842 löveget tudhatott soraiiban, egy gyaloghadosztály 48, egy hadtest pedig 104 löveggel rendelkezett. A német hadsereg lövegeinek száma 9400 volt, egy hadosztály 72, míg egy hadtest 160 löveget állíthatott csatasorba. Oroszország összesen 6800 löveggel számolt: a cári hadosztályok 48, a hadtestek pedig 112 löveggel gazdálkodhattak.

Brit lovassági katonák kiképzése: a stratégák szerint a Nagy Háborúban a gyalogság támogatása lett volna a feladatuk.

A „Szent László” ejtőernyősei

HARC KÉTHELYÉRT

1941. ÁPRILIS 12-ÉN, A DÉLVIDÉKI BEVETÉSRE INDULÓ MAGYAR KIRÁLYI 1. HONVÉD EJTŐERNYŐS-ZÁSZLÓALJ EGYIK REPÜLŐGÉPE A FELSZÁLLÁS KÖZBEN LEZUHANT, S AZ ÉGŐ RONCSOK KÖZÖTT VITÉZ BERTALAN ÁRPÁD ŐRNAGY, PARANCSNOK, A GÉP SZEMÉLYZETE ÉS TIZENHÉT EJTŐERNYŐS IS ÉLETÉT VESZTETTE.

A magyar katonai ejtőernyőzés legnagyobb katasztrófája sokak előtt ismert, de arról talán kevesebben tudnak, hogy az ejtőernyősök a későbbiekben még számos harcban vettek részt. Különösen súlyos bevetések vártak rájuk 1944 őszétől a magyarországi hadszíntér legfortróbb pontjain. 1944 decemberének elején, a dunántúli Kéthely környéki harcokban keményen küzdő magyar ejtőernyősökön is múlt, hogy sikerült megállítani a 3. Ukrán Front nyugat felé előretörő csapatait. Az akkoriban már három zászlóaljából álló magyar királyi 1. honvéd ejtőernyőszeread a Magyar Ki-

rályi Honvédség elit seeregtestének szánt, 1944 őszén megszerzett Szent László-hadosztály részét képezte. E hadosztály parancsnokává az ejtőernyőszeread korábbi parancsnokát, Szügyi Zoltán vezérkari ezredest nevezték ki, aki az 1945. május 8-i fegyverletélig vezette az alakulatot. Szügyi 1944. november el-

sejei visszamenőleges hatállyal, 1945. január elsején léptették elő vezérőrnaggyá. A hadosztály vezérkari főnöke Lajtos Árpád vezérkari őrnagy lett. Az ejtőernyőszeread parancsnokságát előbb Pokorny László őrnagy vette át, akit a Soroksárnál bekövetkezett sebesülése után Tassonyi Edömér százados (ezredparancsnokként már őrnagy) váltott az ezred élén.

A HADMŰVELETI HELYZET

A 3. Ukrán Front csapatai 1944. november 29-én már Pécsnél jártak, december 2-án elesett Kaposvár, 4-én Marcali. Miközben a szovjet 4. gárdahadserg december 10-re felzárkózott a Margit-állás Balaton és Budapest

Az alakulat jelvényét büszkén viselték a katonák. Az oroszok „balítás brigantiknak” nevezték a Szent László-hadosztály tagjait.

MAGYAR HONVÉD

A zászlóalj első keretének tiszjei. Középen Bertalan Árpád őrnagy, balra Tassonyi Edömér hadnagy, a jobb szélen Kiss Zoltán hadnagy, akik négy év múlva Kéthelynél vezették a harcot.

közötti szakaszára, a nyugat felé gyorsan haladó szovjet támadó ékek azzal fenyegették a német hadvezetést, hogy napokon belül elérik a stratégiai fontosságú zalai olajmezőket, ráadásul nyugatról megkerülve a Balatont, a Dunántúlon harcoló német–magyar csapatok hátába is kerülnek.

Ennek elkerülése érdekében a német LVII. hadtestparancsnokság a 3. magyar hadsereg-parancsnokságtól már november 30-án átvette a hadművelési irányítást a Balatontól délre eső arcvonal-szakaszon, és megpróbált újabb erőket felsorakoztatni a szovjet előretörés megállítására. Ennek érdekében a még szervezés és kiképzés alatt álló Szent László-hadosztályt is bevetették. Az akkor még éppen csak felállított hadosztály legütőképesebb elemét az ejtőernyősök képezték.

A Budapest védelmében, Isaszeg térségében folytatott harcokban mintegy 40 százados vérvetését szenvedett I. ejtőernyős-zászlóaljat november 23-án feltöltésre Pá-pára vezényelték. A zászlóalj vezetését, mint említettem, a harcokban megsebesült Pokorny László őrnagytól november 11-én Tassonyi Edömér százados vette át, aki nagy megbecsülést szerzett magának a Budapest előterében folytatott harcok során. Pápan őt nevezték ki az ezred parancsnoká-

vá és december elején soron kívül őrnaggyá léptették elő. Az I. zászlóalj vezetését az egyik veteránnak számító ejtőernyős tisztre, Kiss Zoltán századosra bízta, aki korábban a kiképzőkeret parancsnoka volt. 1944. december 3-án riadóztatták az egész Szent László-hadosztályt. Elsőként a meg erősített I. ejtőernyős-zászlóalj indult Keszthely térségébe, ahol rögtön harci feladatot kaptak: a városba beszivárgott szovjet járőröket kellett kiszorítaniuk. A hadosztály többi része december 6-án érkezett harctevékenységi körzetébe: a közte eltelt pár napban megszakadt az I. ejtőernyős-zászlóalj összeköttetése a hadosztály vezetésével. Ennek volt az oka, hogy a Tassonyi őrnagy által vezetett zászlóalj-harcsoportot a német LXVIII. hadtest a hadosztállyal történő egyeztetés nélkül már december 4-én harcra vetette. Erről a hadosztály csak napokkal később szerzett tudomást, amikor is azonnal követelte a zászlóalj visszaadását, amit a németek azzal az indokkal odáztak el, hogy „ez a zászlóalj az ellenállás gerince és egy személyben olyan feladatot oldott meg, amire előtte három német hadosztály sem volt képes”.

MAGYAR HONVÉD

HARC A TÚLERŐVEL SZEMBEN

De mi is történt, amit még a magyarokkal szemben akkor már igen kritikus németek is ilyen elismerő szavakkal méltattak? Az ezredközvetlenek részeivel megerősített I. ejtőernyős-zászlóalj (I. ejtőernyős-csoport) Tassonyi őrnagy parancsnoksága alatt rögtön az összpontosítási körletébe történő beérkezése után a német 67. lovashadosztály alárendeltségébe került és támadási parancsot kapott. Készenléti állásait Holládtól keletre kellett elfoglalnia, hogy készüljön fel támadásra, a Kéthelytől nyugatra húzó, szőlővel fedett dombok visszafoglalására, ahol kedvező feltételek

Kiss Zoltán a háború után megszerzett ejtőernyős alakulat parancsnokaként szolgált. 1952. április 10-én koholt vádak alapján kivégezték.

majd északnak fordulva sikerült szárnyból meglepnie egy védelemre előkészülő szovjet századot, amely veszteségeket szenvedve megfutamodott.

A német harcokosik tűzfedezete alatt előrenyomuló magyar ejtőernyősök támadása fokozatosan tért nyert. A Kéthelytől nyugatra húzó dőlő szőlős dombokat ellenállás nélkül foglalták el. Ezzel tulajdonképpen teljesítették is a célt, de kihasználva a lendületet, folytatták a támadást. Látna, hogy a szárnyakon támadó német erők is sikeresen nyomultak előre, Tassonyi őrnagy úgy döntött, hogy felkészülnek Kéthely elfoglalására. Ehhez továbbra is

A Király-géppisztoly a szovjet PPS-ek méltó ellenfele volt.

mellett lehetett kiépíteni a védelmet.

Másnap kora reggel négy Pz.IV típusú német harcokosi érkezett. (Más források rohamlövegeket említnek.) A meglepetés érdekében a magyarok megkockáztatták a felderítés elhagyását. A támadás első szakasza a Hollád és Kéthely közötti erdőn keresztül vezetett. Mintegy 1,5 kilométeres előrehaladás után a bal szárnyon támadó lövészszázad kiemelte az ellenség egyik géppuskáját,

kért a német páncélosok támogatását, amit meg is kapott. Az ejtőernyősök több ponton is betörték a faluba, ahonnan súlyos közelharc árán sikerült kiverni a szovjeteket. Kéthely elfoglalása a sebesültek és halottak számát tekintve 20 fős magyar veszteséggel járt.

Kéthely visszafoglalása után a német harcokosik egy időre magukra hagyták a magyar katonákat, mert a Marcalinál nehéz helyzetbe került saját csapataikat kellett támogatniuk. Később a szovjetek erős aknavetőfűzettel támogatott ellenlökésekkel próbálkoztak, de a magyar ejtőernyősök a váltakozó heves-szerű összecsapásban megtartották a telenpülést. A bal szárnyon, Balatonújlak

felé támadó, szakaszerejű magyar erőknek másnap sikerült felvenniük a kapcsolatot a Balatonkeresztúrig előtört német csapatokkal.

A Kéthelytől keletre fekvő erdő (Nagyberek), amely jó lehetőséget biztosított a szovjeteknek a község rejtett megközelítésére, Tassonyi őrnagy mindenképpen el akarta foglalni. A támadás reggel hétkor indult. Mint később kiderült, a magyar támadás éppen egy szovjet ezred nyolckor indítandó támadási előkészületeit zavarta meg. A jobb szárnyon támadó 2. század azonban nehéz helyzetbe került. Egy nyílt szántáson keresztül

Vitéz Szügyi Zoltán vezérőrnagy, hadosztályparancsnok harcálláspontján Győri Lajos vk. századdal és Lajtós Árpád vk. őrnaggyal.

nyomult előre, ahol a szemben elhelyezkedő erős szovjet erők jelentős veszteséget tudtak okozni. Az előző nap halálos sebesülést szenvedett Juhász Andor főhadnagy helyébe lépő új századparancsnok, Ajtay Ferenc főhadnagy az élen rohmozott, de hamarosan több találatot kapva holtan esett össze. A század vezetését Marostúrvári zászlósnak kellett átvennie. A támadás ugyan tért nyert, de az erdőhöz érve ismét elakadt egy jól álcázott szovjet géppuska tüzeiben, amit még erősödő aknavetőtűz is súlyosbított. Mivel a géppuska kiemelése többszöri próbálkozásra sem sikerült, a zászlós a zászlóalj segítségét kérte. Kiss Zoltán százados a bajba került 2. század segítségére küldte a német páncélosokat, amelyeknek végül sikerült megtörmöki a szovjet ellenállást. Bár a csaknem háromszoros túlerőben lévő szovjetek véres közelharcban meghátráltak, a napi mérleg nem volt túl fényes az ejtőernyősök számára. Csak sebesültekben

88 főt vesztek, és sok volt a halott is. Igaz, ejtettek mintegy 80 szovjet foglyot, akik közül 30 sebesült teherautóval a keszhelyi kórházba szállították. Maga Tassonyi őrnagy is repesztől sebesült a karján és fején, de tovább vezette a harccsoportot. A magyar sebesültek ellátásában elévülhetetlen érdemeket szerzett az a három magyar ápolónő, akik az ellenség közvetlen tüzeiben is helytálltak, miközben a tartalékos orvos fedezékbe menekült.

December közepe táján az ejtőernyősök veszélyesen nyitott jobb szárnyán egy magyar felderítő-zászlóalj foglalt állást Sáripusztától délre. December 18-án a légi erők és tüzérség által támogatott, heves szovjet támadás indult a többség megfutamított vagy megadta magát. Kiss százados a jobb szárny biztosítása érdekében az ellenlökés mellett döntött, amelyet a rendelkezésre álló kis erővel haladéktalanul végre is hajtott. A támadás a gyorsaságának köszönhetően eredményre vezetett, és visszafoglalták az időközben szovjet kézre került Sáripusztát. A Kéthely környéki harcok az I. ejtőernyős-zászlóalj számára ismét 30-40 százalékos veszteséget okoztak, amit egyre nehezebb volt pótolni. A német hadtestparancsnok napi parancsában külön kiért a magyar ejtőernyősök átlagon felüli helytállására és elismerő szavakkal méltatta teljesítményüket.

Felhasznált irodalom: Huszár János: *Honvéd ejtőernyősök Pápan 1939–1945*, Pápa, Jókai Kör, 1993, Martin Konrél-Ugron István: *Fejezetek a Szent László hadosztály történetéből I. rész*, *Hadtörténelmi Közlemények*, Budapest, HTIM, 1995, Ungváry Krisztián: *A magyar honvédség a második világháborúban*, Budapest, Osiris Kiadó, 2004.

Tisztelegő főhajítás a kéthelyi temető kopjafáinál.

Újrajátszott történelem

A SZOLNOKI CSATA

RENDAHYÓ TÖRTÉNELEMÓRÁT SZERVEZETT A JÁSZKUN MAGYAR KIRÁLYI HONVÉD HADIKULTÚRA ALAPÍTVÁNY: ISMÉT ELJÁTSZOTTÁK AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC TAVASZI HADJÁRATÁNAK EGYIK DICSSŐSÉGES ESEMÉNYÉT, A SZOLNOKI CSATÁT.

Csatafőként változott egy napra Szolnok belvárosa: a honvéd hagyományörzők ismét felidéztek az 1849. március 5-i szolnoki csata történetét. A látványos rendezvény lebonyolítását a város önkormányzata mellett a Honvédelmi Minisztérium, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis és a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum segítette. A korabeli egyenruhákba öltözött és korhű fegyverekkel felvonuló osztrák és magyar csapatok reggel érkeztek a városba, a délelőtti fegyverkarbantartással, az egyenruhák csinosításával és alaki foglalkozással telt. A csata előtt a résztvevők megkoszorúzták az 1849-es emlékművet és József Wysocki tábornok, valamint a lengyel légió hőseinek emlékére állított márványtáblát, majd Kiss Róbert ezredes, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis törzsfőnöke engedélyt adott a harcok megkezdésére.

Az érdeklődők – akik ekkorra már zsúfolásig megtöltötték a város főterét – először a császári csapatok és a magyar honvédek kiképzéséből kaptak egy kis

ízeltőt, majd eldördültek az első puska lövések. A történéseket a polgármesteri hivatal erkélyéről dr. Kedves Gyula ezredes közvetítette, aki elmondta: a mostani csata látványelemei kis mértékben eltértek a korábbiaktól. Újdonság volt például, hogy „keret” kapott a történet: a hagyományörzők eljátszották azt is, hogyan szállta meg Szolnokot a császári katonaság, s magát az ütközetet is sokkal részletesebben mutatták be.

A most tizenhetedik alkalommal megrendezett hadijátékon tizenkét hagyományörző egyesület 160 gyalogos és tüzér katonája vett részt, a lovasságot négy huszár és négy ulánus képviselte, az osztrák és a magyar csapatok nyolc ágyúval

Dr. Hermann Róbert hadtörténész a következőkben foglalta össze a szolnoki csata történetét: a Délvidék 1849. januári kiürítése után a bánsági és a bácskai magyar csapatok nagy részét a Közép-Tisza mellékeire indították. Ezek – a Vécsey Károly vezérőrnagy vezette 6. és a Damjanich János vezérőrnagy ve-

„lőtték egymást”. A harcban részt vevők legnagyobb csapata Kecskemétről érkezett. Szekenderovics Zoltán, a Kiskun Huszár és Honvéd Hagományör Egyesület hagyományörző főhadnagya tizenkilenc honvéd gyalogost vezényelt, a teljes lovasságot pedig a Kecskeméti Huszárok Hagományörző Egyesülete állította ki, Kun Attila parancsnoksága alatt.

A honvédek a főter két oldaláról lendültek támadásba, a várost bitorló császáriak elkeseredetten védekeztek ugyan, de csak lassítani tudták, megállítani képtelenek voltak a honvédek rohamát. A lovasság és a tüzérség is derekasan helytállt, a városháza előtt aztán szuronyroham döntötte el a csata kimenetelét. A honvédek „elfoglalták” a polgármesteri hivatalt, az erkélyére pedig kiütették zászlójukat.

Damjanich csapatai Cibakházánál átkeltek a Tiszán, majd északnak fordulva észrevétlenül nyomultak előre a Szolnokon lévő, Leopold Karger vezérőrnagy vezette cs. kir. dandár ellen. Abonyban Franz Ottinger vezérőrnagy dandárja állomásozott, s e két sereg együttesen elég erős volt ahhoz, hogy a magyar támadást megghiúsítsa.

zette 8. hadosztály – február végén Cibakháza és Törökszentmiklós között álltak fel. A magyar fővezér, Henryk Dembinski altábornagy tervében fontos szerepet jutott a két hadosztálynak.

A terv az volt, hogy a Damjanich-hadosztály oldalról támadja meg az ellenséget, elvágja a cs. kir. erők Cegléd felé történő visszavonulását, s megpróbálja nekiszorítani őket a Zagyvának. Ezalatt a Vécsey-hadosztály Szanda felől, a Tisza-híd irányából indítja meg a főtámadást a Szolnokkal átellenben lévő hídfő ellen. A terv szerint a támadást Vécseynek kellett kezdenie, hogy magára vonja a cs. kir. csapatok figyelmét, s ezáltal Damjanich számára lehetővé tegye az ellenség esetleges bekerítését.

Damjanich csapatai Cibakházánál átkeltek a Tiszán, majd északnak fordulva észrevétlenül nyomultak előre a Szolnokon lévő, Leopold Karger vezérőrnagy vezette cs. kir. dandár ellen. Abonyban Franz Ottinger vezérőrnagy dandárja állomásozott, s e két sereg együttesen elég erős volt ahhoz, hogy a magyar támadást megghiúsítsa.

Vécsey támadása késett, s reggel 7 óra tájban a szolnoki templomtoronyban lévő ellenséges figyelő észlelte a magyarok közeledtét. Karger ezután riadóztatta csapatait, a vasúton egy mozdonyral futatott küldött Abonyba Ottinger dandárjához, és segítséget kért tőle. Miután a hídfő felől nem tartott komoly támadástól, itt csak kisebb erőket hagyott, dandárjának zömét Szolnoktól délre, a Tisza és a vasútvonal között állította fel.

Damjanich csapatainak bal szárnyán a lovasság állt fel, hogy előnyomulva elvágja az ellenség visszavonulási útját Abony felé. Amint a lovasság megérkezett rendeltetési helyére, Damjanich a jobb szárnyal és a közép csapataival maga is előnyomult. A cs. kir. csapatok fő támaszpontja a vasúti indóház volt, ez előtt állították fel hatfontos lovas ütegeiket. Az üteg tüzet nyitott az előnyomuló 3. honvédzászlóaljra, mire a zászlóaljparancsnok „Félre húzódj!”-ot vezényelt. A zászlóalj dobosa azonban a reggeli pálinkaosztásnál kétszer állt sorba, s olyannyira feltámadt benne a bátorság, hogy visszakiáltott parancsnokának: „En nem retirálok, én verem a sturmot”; mire a zászlóalj szuronysegezve szemből megrohanta az ágyúkat, amelyek sietve felmozdonyoztak, s elhagyták állásukat. A honvédek ezután benyomultak a városba. Az egyik oszlop a Tisza-híd felé vette útját, és sikerült az itt álló ellenséges katonaságot megakadályoznia annak felgyújtásában. A 9. honvédzászlóalj – megirigyelve a 3. dicsőségét – szemből támadott meg egy ellenséges lovas osztagot, és meg is futamította azt. A rohamok lendülete olyan volt, hogy a cs. kir. gyalogság egy részét a Zagyvának szorították, s tucatnyi ellenséges katona a folyó hullámai között lelte halálát.

KERESZTHEGY

JÁTÉKFILMES ELEMekkel „FÚSZEREZETT” DOKUMENTUMFILMET KÉSZÍTETT A HM ZRÍNYI NONPROFIT KFT. KATONAI FILMSTÚDIÓJA. A HELYSZÍN ERDÉLY, A GYERGYÓI-MEDENCE. A TÖRTÉNESEK IDŐPONTJA 1944. A SZEREPLŐK A MAGYAR KIRÁLYI 65. HATÁRVADÁSZ-CSOPORT VETERÁNJAI.

Kereszthegy egy ezeröttszáz méteres magaslat a Görgényi-havasok hegyláncának csúcsai között. A második világháború óta azonban több ennél. Hósi emlékműként tiszteli a környék népe. Nemcsak azért, mert itt veszték el apák és fiúk a túlerő csapásai alatt. Hanem azért is, mert mindenki tudta, hogy ezeknek a harcoknak és hősöknek az emlékére nem állított senki emlékművet.

Hét évizedt múltán végre egy film is készült, amely felidézi a hősök emlékét. Az alkotócsoporthoz tartozója a gyergyóremetei Nagy József történész, aki székelyföld második világháborús hadtörténetével foglalkozik. – Erdély visszacsatolása után, 1940-től Gyergyó vidéke is a Magyar Királyi Honvédség által megszállt terület volt – idézi Nagy József a történelmet. – A honvédség helyi alakulatokat hozott létre, köztük a gyergyótölgyesi 21. határvadász-zászlóalj, és három székely határőrszázlóját. Ezek alkották a magyar királyi 65. határvadász-csoportot, amely 1944 szeptemberében a szovjet csapatokkal

vette fel a harcot. Ezekben a katonai szervezetekben székely apák és fiúk együtt küzdöttek és gyakran együtt haltak hősi halált. Nagy József 2008 óta készít interjúkat a harcokban részt vett veteránokkal.

A gyergyószentmiklósi Rubin Stúdió tulajdonosa, Berszán-Arus György volt az első segítése. Stúdióban vették fel az interjúkat, amelyek egy része a Katonai Filmstúdió által készített dokumentumfilmben is szerepel.

Bárany Krisztián újságíró a film forgatókönyvírója és társrendezője. 2005-ben a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem hallgatójaként ismerkedett meg Nagy Józseffel, és rajta keresztül a 65. határvadász-csoport történetével. A két egyetemista akkor és ott úgy döntött, a témát fel kell dolgozni, talán egy filmnek kellene születnie.

– A nagy áttörés akkor következett be, amikor Nagy Józsi megszervezte a veteránok találkozóját – mondja Bárany Krisztián. – Nagyjából ötven hadastyán jött össze, és emlékezett a hősi múltára. Videóra vettük a találkozót, és a stúdióban felvett anyaggal kiegészítve készítettünk egy kisfilmet, amely arra volt jó, hogy támogatókat keressünk, megmutathassuk, mit is szeretnénk

megvalósítani. Az ötlettel a fiatalok megkeresték a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Hábórus Kezyeleti Főosztályát is, ahol Maruzs Roland őrnagy karolta fel az ötletet, aki ma a tárca főosztályán – immár alezredeként – a hadisírgondozó osztályt vezeti. A szükséges anyagiak egy részét a főosztály teremtette elő, s egy konzorciumi ajánlattal megkeresték a HM Zrínyi Nonprofit Kft.-t is, amelynek ügyvezetője, dr. Bozsonyi Károly az első perctől lelkes támogatójává vált a születendő alkotásnak.

– Amikor a fiatalok Maruzs Roland társaságában felkerestek, és megmutatták a kisfilmet, azonnal láttam benne a nagyot – emlékezik Bozsonyi Károly. – A „Zrínyi” alapvető feladata részt vállalni a hon-

védelem ügyét elősegítő projektekben, s úgy gondoltam ez olyan ügy. A film elkészítéséhez rendelkezésre bocsátottuk a Katonai Filmstúdió technikai bázisát és szakembereit, biztosítva a produkció teljes vezetését, a tárca illetékes főosztálya pedig szakértőt delegált a film megvalósításához. Illésfalvi Péter hadtörténész, főtanácsos személyében.

De vajon milyen kihívást jelentett egy ilyen nem mindennapi projekt a Zrínyi filmesei számára? Wonke Rezső, a Katonai Filmstúdió vezetője pályája nagy részét a köztelevíziónál töltötte, operatorként és rendezőként több száz műsorszám fűződik a nevéhez. A kulturális szerkesztőség munkatársaként a világ szinte minden válságövezetében és hadszínterén megfordult.

– A stúdió alapfeladata a tárca és a haderő eseményeinek többnyire híradós műfajú feldolgozása – összegzi a stúdióvezető. – Ebben a filmben viszont keverednek a dokumentumfilmes részletek a játékfilmes elemekkel. Az is komoly kihívást jelentett, hogy az egyes jeleneteknél szánál is több statisztizta mozgatóját kellett megoldani.

A forgatások két helyszínen folytak. 2013 nyarán a Gyergyói-medencében, Gyergyóremete, Gyergyóóditró, Gyergyótölgyes, Borszék körzetében dolgozott a stáb.

– Mi örülünk ennek a lehetőségnek – szögezi le Laczkó-Albert Elemér, Gyergyóremete polgármestere. – A téma olyan kényes, amelyről nem volt szabad beszélni, otthon is legfeljebb suttogva. Így egy kicsit önmegismerés is lesz szá-

LOGISZTIKA A KÖZÉPKORBAN

A hadtáp volt maga a fegyver: ennél a címnél érzékletesebben aligha summázható a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent tanulmánykötet tartalma és mondanivalója, ugyanis a Pósan László és Veszprémy László által szerkesztett könyv a középkori hadszervezet és katonai logisztika kérdéseit taglalja. A katonák és a csapatok ellátásának és utánpótlásának fontosságát nemcsak a csatába, háborúba induló uralkodók és hadvezérek ismerték fel anno, hanem a korabeli krónikások és dokumentumok is többször utaltak erre. Vegetius, a latin középkor nagytekintélyű szerzője az Epithoma rei militaris című kézikönyvében például egyenesen úgy fogalmazott, hogy a hadseregeket gyakrabban győzi le az éhezés, mint a fegyver, mivel az éhezés keményebb fegyver a kardnál. Ezt a felismerést támasztja alá Nagy Károly 806-ban kelt utasítása is, amelyben arra kötelezte Saint Wandrille apját, hogy a százföldi hadjáratban három hónapra elegendő fegyverrel, élelemmel és ruhával jelenjen meg.

Magyarországon a logisztikára vonatkozó első összefüggő források a 15. századra datálhatók, főként Mátyás korától kezdve jelennek meg leginkább várinventáriumok formájában, de a fennmaradt okleveles anyagok is hasznos információkat tartalmaznak. A Szabács 1476-os ostromára utaló iratból például kitétni, hogy a téli hónapokra való tekintettel a király hatalmas trént vitt magával, és számolva a hideggel, a magyarországi szűcsökkel katonáinak még sűbákat is készíttetett. A még korábbi előkészületekről árulkodik egy olasz követ 1475 júliusában kelt levele, miszerint a király a törökök elleni vár-ostromhoz faltörő ágyúkat és vetőgépeket készíttetett. A szabácsi hadjáratra hajón küldött élelmiszerről és hadianyagról is fennmaradt egy kimutatás, sőt, ugyanez a forrás már említi a Budán felállított királyi hadiszertartást is.

A közel 300 oldalas kötetben 14 szerző egy-egy tanulmánya taglalja a középkori logisztika kérdéseit, a magyarországi példák mellett bemutatja Európa távoli régióinak, hadjáratainak, háborúinak ellátási, utánpótlási tapasztalatait is. A tanulmányok egy része komplett leírással szolgál egy-egy nemzeti, birodalmi logisztikai rendszerről, míg más részek az ellátás logisztika egy-egy alrendszerét, területét vagy meg-

oldási formáját tárják az olvasók elé. A könyv lektora, Szenes Zoltán szerint a kötet egyik legnagyobb erénye, hogy a történetírás aprólékosával, igen meggyőzően és szemléltetően érzékelteti a logisztikai feladatok objektivitását, az egyes korok hadszerkezetein és hadjárataiban megmutatózó megnyilvánulási formáit. A kötet első részében egyetemes tanulmányok sorjáznak. A témában járatos szerzők egybeek mellett a bizánci hadsereg ellátásának tapasztalatait, a százéves háború, a német lovagrend által indított hadjáratok, illetve az itáliai háború hadtáp és logisztikai történéseit adják közre. A kötet második részében olvasha-

tók a magyarországi hadellátással kapcsolatos tanulmányok, amelyek sorát a kalandozó magyarok „logisztikájával”, így például a honfoglalók nyíllátmányával kapcsolatos írás nyitja meg. Ezt követően, kronológia szerint haladva nyerhetünk betekintést például az Árpád-kori hadseregellátás problémáiba, Zsigmond király isztiai hadjáratainak, illetve a zsoldosok és a végvárok ellátásának hadtáp-kérdéseibe is.

A kötet színes és érdekes információkkal gazdagíthatja a hadtörténelem, a hadtáp iránt érdeklődő olvasók ismereteit, segít eligazodni a középkori hadiesemények logisztikai kérdéseinek világában.

Az erdélyi jelenetek befejezése után Magyarországon folytatódott a forgatás, az MH Altiszti Akadémia csobánkai bázisán. A soproniak mellé felsorakoztak a Magyar Tartalékos Szövetség hagyományörzői is, Jásdi Balázs főhadnagy parancsnoksága alatt. Itt a román területen használt makett puskákat felváltották a működő fegyverek. Dörögtek a hegyi ágyúk, kerepeltek a géppuskák, robbantak a tüzéségi imitációk. Ezekben a jelenetekben részt vett Csernák János

munkra ez a film. A második világháború óta nem látott magyar katonai egyenruhák bukkantak fel a forgatás napjaiban Gyergyóremetén. Akik viselték: a soproni Honvéd Hagyományörző Egyesület tagjai voltak, Igler Attila vezetésével.

A polgármester mozgósította a település lakosságát a forgatásra, de még Bakó Antal plébános is kihirdette, hogy azon a napon jöjjen mindenki korabeli viseletben, mert bizony Remetén ama napon két mise lesz: az egyik kimondottan a forgatás kedvéért, a harctérré induló, búcsúzó katonákkal. És jöttek az emberek, akik nem csupán statiszták voltak. A jelen és a múlt helyi részesei, akik akarták, hogy jól sikerüljön ez a film. És ehhez önmagukat, arcukat, lelküket adták.

TÖRTÉNELMI HÁTTÉR

1940 szeptemberében a Magyar Királyi Honvédség megszállta többek között Gyergyó vidékét is. Még ezen ősszel berendezkedett a 21. székely határvadász-zászlóalj Gyergyótolgyes parancsnoksági központtal, alegységeinek egy része Gyergyó vidékének keleti szorosaiban helyezkedett el. A magyarországi tisztikar fokozatosan töltötte fel a zászlóalj állományát helyiekkel, hazaengedve az anyaországi állományt, megszervezve az állandó határvédelmet.

1942-től felállítottak Gyergyó vidékén három székely határőr-zászlóaljat, amelyek 40 és 60 év közötti korcsoportú állománnyal rendelkezvén, kiegészítették a védelmet.

1943 őszén másfél ezer 18-19 éves „levente katonát” vonultattak be tényleges katonai szolgálatra Maroshévízre, akiket 1944 tavaszán beosztottak az idős határőrök által felállított zászlójukba. A székely határőr-alakulatokat és a 21. határvadász-zászlóaljat a Gyergyószentmiklóson felállított 65. határvadász-csoport parancsnoksága fogta össze, alárendelve a marosvásárhelyi központi Székely Határvédelmi Erők Parancsnokságának.

1944. szeptember 3-án a szovjet Vörös Hadsereg a Békás-szorosban érte el először a védelmi vonalat, melynek során kibontakoztak a rövid ideig tartó védelmi harcok. A magyar állam a kiűrés mellett döntött stratégiai okokból: a visszavonuló harcokban a 21. határvadász-zászlóalj egy része a Gyergyói-havasokban fogságba esett, másik része sikeresen visszavonult Szalárdig a Maros völgyében.

színművész és filmbeli fiaként Fehér Tibor, a Nemzeti Színház tagja.

A film utómunkái 2013 telétől 2014 tavaszáig tartottak a Zrínyi Katonai Filmstúdió utómunka-stúdiójában, Aliczky György vágó keze alatt. 2014. március végére vált véglegessé a film zenéje is, amelyet Ókrós Csaba Prima-díjas zeneelművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára szerzett, és a budafoki Dohányi Zenekar alkotott belőle szimfonikus művet, Hollerung Gábor zeneigazgató vezetésével. A felvételt is a Katonai Filmstúdió készítette, Ferenczi János hangmérnök vezetésével.

A film „eszenciáját” a Kereszthegy című filmben Mécs Károly Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész mondja el: „Ezeknek a székely fiúknak megkérdőjelezhetetlen szerepük volt abban, hogy fedezték mellett Erdély területéről kivonhattak mintegy 150 000 katonát, a magyar 2., valamint a német 8. hadsereg maradványait. E hadított véréldozatát – a Székely Határvédelmi Erők részeként – a 65. határvadász-csoport is vállalta...”

Hazámat szolgálom

Felöl vezetői beosztásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül – a honvédelmi miniszter elterjesztésére – Áder János, Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából **vezetőrangú léptette elő** Szabó István dandártábornokot, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ parancsnokát, **dandártábornokká nevezte ki** dr. Pogácsás Imre ezredes, a Honvéd Vezérkar Logisztikai Csoportfőnökség csoportfőnökét.

Magyarország köztársasági elnöke a 2013. évi nagy dunai árvíz elleni küzdelemben tanúsított helytállása, valamint a Magyar Honvédség katonai hagyományörző és támogató rendszerének irányításában végzett kiemelkedő munkája elismeréseként nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából a **Magyar Érdemrend lovagkeresztje (katonai tagozat)** kitüntetést adományozta Kun Szabó István dandártábornoknak, a Magyar Honvédség vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnokának.

Hende Csaba honvédelmi miniszter – beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából adományozta a **Szolgálati Érdemjel babérkoszorúval ékesített arany fokozatát** Erdődi Zsolt Béla ezredesnek, Zsótér Jánosné ezredesnek, Bognár Botond Nándor alezredesnek, Fekete László alezredesnek, Koncz Sándor alezre-

desnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Gyetvai Ferenc ezredesnek, Benkő Imre alezredesnek, Csanádi Csaba alezredesnek, dr. Gyarmati József alezredesnek, Nagy Attila alezredesnek, Nagy László János alezredesnek, Szalontai László alezredesnek, Szűcs Lóránd alezredesnek, dr. Hajdu Hajnalka Orsolya őrnagynak; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Csókos Gábor ezredesnek, Balassa Viktória Ildikó alezredesnek, Somogyi János József alezredesnek, Szikszai László alezredesnek, Arvai László őrnagynak, Bácsi Gábor őrnagynak, Bakos Gábor őrnagynak, dr. Bercei Ágnes őrnagynak, Fejér Ádám századosnak, Rostás Sándor századosnak, Bogdáné Grünvald Ágnes Mária törzsszázlósának, Sövegves István zászlósának, Tulipán Attila zászlósának, Fodor Attila főtörz-

őrmesternek; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Nagy Attila alezredesnek, Pál Péter alezredesnek, Mohos Zsolt őrnagynak, Prokoly Istvánné őrnagynak, Simai István őrnagynak, Dinya Sándor századosnak, Juhász Anikó századosnak, Kavasánszki István századosnak, Lisznyai Lajos Gyula századosnak, Péntek Miklós Szabolcs századosnak, Petrics Mónika századosnak, Rábaközi Roland Róbert századosnak, Véghegyi Gábor századosnak, Nagy László főhadnagynak, Nagy Lajosné törzsszázlósának, Bende Ibolya zászlósának, Kis Gábor zászlósának, Koczmann Gábor Antalné zászlósának, Serbán Tibor zászlósának, Sós Viktor zászlósának, Vass Zoltán zászlósának, Bertalan Norbert főtörzsmesternek, Mózesné Krátky Gabriella törzsmesternek; a **Honvédelemért Kitüntető Cím I. fokozatát** dr. Lenkefi Ferenc közalkalmazottnak, a **Honvédelemért Kitüntető Cím II. fokozatát** Tibold József közalkalmazottnak, a **Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatát** Dobis Szilvia kormánytisztviselőnek, Pappné Ferenc Mónika kormánytisztviselőnek, Zimmermann Katalin közalkalmazottnak, Csorba Jánosné közalkalmazottnak, Háryné Staskó Anita közalkalmazottnak, Iván Attila közalkalmazottnak, dr. Kiss Attila közalkalmazottnak, Majoros Mihályné közalkalmazottnak, Móré Károly közalkalmazottnak, Pákozdi László István közalkalmazottnak, Pallag Anikó közalkalmazottnak, Szerencse László közalkalmazottnak, Takács Veronika Zsuzsanna közalkalmazottnak, Zagyva Zoltánné közalkalmazottnak, Szokoli Katalinnak.

Elismerések

Hende Csaba honvédelmi miniszter – a társadalmi szervezetek és a nyugállományúak egyesületei javaslatára, a HM Társadalmi Véleményező Bizottság támogatásával, a nyugállományúak szervezetét, valamint a honvédelem ügye érdekében huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréseként – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából adományozta a **Honvédelemért Kitüntető Cím babérkoszorúval ékesített fokozatát** Szepezdi Dezső ny. ezredesnek; a **Honvédelemért Kitüntető Cím I. fokozatát** Kocsis István ny. ezredesnek, Dani Gábor ny. r. törzsszázlósának, dr. Fürjes Balázsnak, Grubits Róbertnek, Hámosi Györgynek, Kertész Józsefnek, Kis Imrénének, László-Varga Zsuzsannának, dr. Pallos Istvánnak, Rigó Csaba Balázsnak, Steigerwald Ottóknak, Szabó Istvánnak, dr. Vasas Lászlónak, dr. Virág Rudolfnak, dr. Zombor Attilának; a **Honvédelemért Kitüntető Cím II. fokozatát** Wertheim Albert ny. ezredesnek, Kenyeres Dénes ny. alezredesnek, Drenovác Istvánnak, Forgó Krisztina Zsuzsannának, Ács Sándornak, Gyulai Istvánnak, Kardos Istvánnak, Rácz Lajosnak, dr. Szenoradszki Endrénének; a **Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatát** Lukács István ny. alezredesnek,

dr. Lukács László ny. alezredesnek, Jagadies Péter ny. alezredesnek, Gál Sándor ny. századosnak, Baka Ágoston Györgynek, Beszterczy Juditnak, Bognár Istvánnak, Csordás Istvánnak, Dicsa Mihálynak, Dominek Juditnak, Fakó Lászlónak, Fábó Jánosnak, dr. Ferencz Kornélnak, Gallay Jánosnak, Halászné Gambár Mária, Halmi Péternek, Kohári Gábornak, dr. Kovács József Ferencnek, Némethné Kiss Gizellának, Papp Ferencnek, Prohászka Bélának, Rákos Ottóknak, Rózsás Istvánnak, Serfőző Gyulának, Sőregi Zoltánnak, Stégner Lajosnak, Tichy Vilmosnak, Vassné Nyéki Ilnának, dr. Villányi Eszternek; az **Aranykor Kitüntető Cím arany fokozatát** dr. Gál Attila reh. ezredesnek, Szécsényi Olivér László ny. alezredesnek; az **Aranykor Kitüntető Cím ezüst fokozatát** Venekei István Imre ny. alezredesnek, Köhler Tibor ny. őrnagynak, Marsics Antal ny. századosnak, Willner Károlyné ny. főtörzsszázlósának; az **Aranykor Kitüntető Cím bronz fokozatát** Lengyel István ny. őrnagynak, Németh Tamás Miklós ny. századosnak; **emléktárgyat (aranyozott HM-érem)** Babos Bálintnak, Horváth Lászlónak, Orosz Ferencnek, **emléktárgyat (HM-címeres, fotómaratott pajzs)** Bartha Sándornak, Bana Jánosnak, Georg Robert Martin Kotterschnek, dr. Gerhard Machaceknek, Gerhard Hans Sichertnek; em-

léktárgyat (hollóházi szett/bonbonier, térítővel) Mózer Lászlónak; **emléktárgyat ('48-as ágyúmodell)** Pinter Józsefnek, **emléktárgyat (viselettörténeti kisplasztika)** dr. Gorza Jenő ny. ezredesnek.

A honvédelmi miniszter – a Magyar Honvédség társadalmi megbecsülésének növeléséért, a közvélemény hatékony formálásáért, a hírközlés eszközeivel végzett kiemelkedő tevékenységéért – a magyar siető napja, március 15-e alkalmából adományozta a **Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatát** Fekete-Szalóky Zoltánnak, Győrke Józsefnek, Tanka Balázsnak, Tóth Tamásnak.

A honvédelmi miniszter **címzetes önkéntes tartalékos címet** adományozott dr. Havasi Jánosnak.

* * *

Dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke – a honvédelem ügye érdekében huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréséül, a társadalmi szervezetek elterjesztését figyelembe véve – nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából adományozott **emléklapketet (aranyozott MH-érem)** Lukács István ny. ezredesnek, Fortunyák Gyula ny. alezredesnek, Zoványi István ny. alezredesnek, Szikra István ny. századosnak, Dóra Tibor ny. törzsszázlósának.

IN MEMORIAM

2014. február 24. és március 21. között elhunyt:

Dr. Hartmann József ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja, (71), Farkas János ny. ezredes (83), Németh Barnabás ny. ezredes (81), Véghe István ny. ezredes (84), Balázs Béla ny. alezredes (87), Deme József ny. alezredes (85), Erős István ny. alezredes (72), Horváth Sándor ny. alezredes (83), Kun László ny. alezredes (81), Szatmári János ny. alezredes (87), Sziráczki József ny. alezredes (84), Czember Károly ny. alezredes (83), Baji Nándor ny. alezredes (83), Balázs József ny. alezredes (81), Benke Mátvás ny. alezredes (87), Galambos János ny. alezredes (83), Kiss Lajos ny. őrnagy (86), Saly Sándor ny. őrnagy (54), Skoda László ny. őrnagy (58), Szabó Sándor ny. őrnagy (60), Tóth Sándor ny. őrnagy (85), Szok Pál ny. őrnagy (83), Ádám Károly ny. őrnagy (75), Bobek István ny. őrnagy (85), Kiss Zoltán ny. őrnagy (84), Tar Sándor ny. őrnagy (81), Varga János ny. őrnagy (82), Endrédi Frigyes ny. őrnagy (87), Széll József ny. őrnagy (84), Barabás Árpád ny. százados (62), Farkas Imre ny. százados (63), Oravec Ferenc ny. százados (65), Orsós Mihály ny. százados (86), Kovács Bálint ny. százados (74),

Horváth Gyula ny. főhadnagy (68), Szatmári János ny. főhadnagy (75), Salánki János ny. főtörzsszázlós (78), Bánfi Ferenc ny. törzsszázlós (82), Bata Sándor ny. törzsszázlós (83), Bodnár László ny. törzsszázlós (74), Molnár József ny. törzsszázlós (85), Sembery Dénes ny. törzsszázlós (71), Koronay Károly ny. törzsszázlós (80), Lippai Istvánné ny. törzsszázlós (70), Pálinkás László ny. törzsszázlós (77), Svábenszki Pál ny. törzsszázlós (84), Cseszeg József ny. törzsszázlós (85), Nagy Jánosné ny. törzsszázlós (87), Maróti Béla ny. törzsszázlós (73), Mészáros János Károly ny. törzsszázlós (69), Sándor István ny. törzsszázlós (55), Bali István ny. zászlós (81), Czeglédi Miklós ny. zászlós (89), Kriptá István ny. zászlós (73), Lülök László ny. zászlós (83), Németh László ny. zászlós (86), Koszti Ferenc ny. főtörzsmester (86), Váradai Lászlóné ny. törzsmester (47), Halupka Imre ny. közalkalmazott (82), Hortobágyi László ny. közalkalmazott (77), Majsza István ny. közalkalmazott (68), Pálosi Istvánné ny. közalkalmazott (72), Ruzs Mihályné ny. közalkalmazott (94), Gedéné Németh Ágnes ny. közalkalmazott (56), Mayer György ny. közalkalmazott (93), Sipos László ny. közalkalmazott (63), Elek Lászlóné ny. közalkalmazott (67), Farkas László ny. közalkalmazott (80).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

Kőbe vésve, bronzba öntve

AKI MEGSARCOLTA BERLINT

Hadik András (1710–1790) összesen 57 évet töltött fegyverben, s katonaként három Habsburg-uralkodót szolgált. Pályafutása éppen 240 éve, 1774-ben ért zenitjére: előbb előléptették tábornaggyá, alig két hónappal később pedig kinevezték a Habsburg Birodalom legfelső hadügyi irányító hatósága, az Udvari Haditanács elnöki tisztebe, amit aztán – első magyarként – haláláig viselt. Elismertségét jelzi, hogy kapott szobrot Bécsben (a burgringi Mária Terézia-emlékmű részeként) és Budapesten is: utóbbi a budai várban, a Szentháromság utca és az Úri utca sarkán áll. Ifjabb Vastagh György 1937. április 29-én felavatott alkotása egyben az 1702 és 1918 között működött – egy ideig Hadik András által irányított – aradi 3. huszárezred emlékműve, a talapzatba elhelyezték az alakulat hősi halottainak nevét tartalmazó üvegtokot is.

Hadik nevéhez számtalan haditett fűződik, melyek sorából kétségkívül a Berlin megsarcolásával végződött vállalkozás kívánkozik az első helyre. Az európai hatalmak között részben Szilézia birtoklásáért kibontakozott héteves háború (1756–1763) második esztendejében, 1757-ben a Mária Teréziával szövetséges svédok felismerték, hogy a hadait távoli hadszíntereken lekötő II. Frigyes porosz uralkodó országa nagy részét – az Elbától az Oderáig terjedő vidéket, benne a fővárossal, Berlinnel – viszonylag csekély erők felügyelete mellett hagyta. A Habsburg fővezér, Lotharingiai Károly ezért portyázásra tett javaslatot Hadiknak, aki azonnal elvállalta a feladatot. Gondos előkészítés után 1757. október 11-én indult útnak katonáival: éjszaka meneteltek, napközben pedig elrejtőzve pihentek, s tizenhatodikán érkeztek meg Berlin alá. Hadikot ekkor már szorította az idő, mert II. Frigyes idejekorán tudomást szerzett a merész hadműveletről, és jelentős erőket mozgósított a betörő csapatok elfogására. Berlinben először tizenegyedikén értesültek a huszárok közeledéséről, de a váróság parancsnoka egyszerűen nem akarta elhinni, hogy egy ütöképes ellenséges haderő elmerészkedik a porosz fővárosig. Két nappal később aztán a saját szemével győződhetett meg a hírek valóságáról.

Hadik a város megtámadásának tervét úgy dolgozta ki, hogy a védőknek ne legyen fogalmuk különítményének valódi nagyságáról, illetve azt a valóságosnál jóval nagyobbban higgyék. Erői két oldalról közelítették meg Berlin falait, délelőtt 11 órakor pedig átadta ultimátumát a városi tanácsnak: délre 300 000 birodalmi tallér hadisarcot kért. Az előljárók időhúzással próbálkoztak mondván, ennyi pénzt lehetetlen összeszedni egyetlen óra alatt. Hadik erre választ támadást rendelt el. Tüzérségét bevetve a gyenge őrséggel hamar elbánt, majd követelését 600 000 tallérra növelte. Október 17-én, hajnali két órakor ebből végül 185 000 tallért kapott meg, további hetvenötezer pedig váltóban.

A pénz egy részét a katonái között osztotta szét, a várost pedig megkímélte: nem vitt el egyebet, csak hat porosz zászlót, valamint Mária Terézia számára 12 pár – Berlin hímmzett címerével díszített – női kesztyűt, amelyből azonban a poroszok a rossz nyelvek szerint 24 balkezes darabot adtak át neki. A várost végül október 17-én este hagyta el – alig néhány órával az egyik porosz huszárezred érkezése előtt –, s erőteltet menetben, nagy kerülővel sikeresen visszatért a sziléziai frontvonal felé.

Berlin megsarcolóját a királynő kitüntette a Katonai Mária Terézia-rend nagykeresztjével, amit Hadik 1758. április 23-án vehetett át. Emellett 12 000 tallér is kiutaltak számára, ezt azonban udvariasan visszaszántotta azokkal, hogy ő inkább birtokadományra kíván szert tenni, ami jobban biztosítja anyagi függetlenségét és családjá jövőjét (erre végül csak 1769-ben került sor, amikor megkapta a futaki és a csernovici uradalmakat).

Természetesen II. Frigyeszt fűtötte a bosszúvágy, mindenáron revánst akart venni a személyes sérelemért, így attól sem riadt vissza, hogy az akkori nemzetközi jogot semmibe véve Teplitz városában – ahol mindkét fél tisztjei bántatlanul gyűlhettek – próbálja meg elfogatni Hadikot. A feladattal megbízott különítmény azonban elkésett, mert célpontjuk a rajtaütés reggelén elutazott a fürdővárosból.

Feith László

Fotó: Dévényi Veronika

KATONAI MAGAZIN AZ MI-EN

14 04 13

CÉLKERESZT BEN

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN